ÇOCUKLAR İÇİN

KUR'AN TERİMLERİ SÖZLÜĞÜ

DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI YAYINLARI

Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları-870
Çocuk Kitapları-237

ÇOCUKLAR İÇİN
KUR'AN TERİMLERİ
SÖZLÜĞÜ

Yazan
Selcen Yüksel Arvas

Resimleyen
Cem Bilge

Editör
Sevde Sevan Usak

Tasarım-Grafik
Hilal Şimşek Karadoğan

Düzelti
Dilara Uğurlu

Son Okuma
Mustafa Kaya

Koordinasyon
Yunus Akkaya

Baskı Hazırlık
Emre Yıldız

Din İşleri Yüksek Kurulu Kararı
20.12.2011/88

ISBN
978-975-19-5335-3
2014-34-Y-0003-870

Sertifika No: 12930
2.Baskı - İstanbul

Üretim
Kağıt Gemi Ajans

Baskı
Çınar Mat. ve Yay. San. Tic. Ltd. Şti.
Tel: 0 (212) 628 96 00

İletişim
Dini Yayınlar Genel Müdürlüğü
Basılı Yayınlar Daire Başkanlığı
Üniversiteler Mah. Dumlupınar Blv. No:147/A
06800 Çankaya/Ankara
Tel: 0 (312) 2957294
Faks: 0 (312) 2847288
e-posta:diniyayinlar@diyanet.gov.tr

Dağıtım ve Satış
Döner Sermaye İşletme Müdürlüğü
Tel: 0 (312) 2975 71 53 - 295 71 56
Faks: 0 (312) 285 18 54
e-posta: dosim@diyanet.gov.tr

SUNUŞ

Sevgili çocuklar,
Yepyeni bir kitapla daha sizlerle olmanın mutluluğunu yaşıyoruz. Bu yeni kitabımızı yüce kitabımız Kur'an-ı Kerim üzerine hazırladık. Bildiğiz gibi Kur'an-ı Kerim, ilahi kitapların sonuncusu. Onu diğer ilahi kitaplardan ayıran en önemli özelliği ise hiçbir değişikliğe uğramadan günümüze kadar ulaşmış olması. Aynı zamanda kıyamete kadar da tek bir harfi bile değiştirilemeyecek olmasıdır.

Kur'an-ı Kerim, sözlerin en güzelidir. Çünkü o Rabbimizin sözleridir. Rabbimiz bu güzel sözleri bize Peygamber Efendimiz vasıtasıyla ulaştırmıştır. Peygamber Efendimizin güzel dostları, sahabeyi kiram bu sözleri yazıya geçirmiştir. Hazret-i Ebu Bekir döneminde bu yazılar bir araya getirilerek, kitap haline getirilmiştir. Kur'an-ı Kerim öyle bir kitaptır ki üzerine binlerce kitap yazılmıştır, yazılmaya da devam edecektir. Çünkü o Allah'ın kelâmıdır ve yüce Allah'ın Lokman Suresi 27. ayetinde bildirildiği gibi "Eğer yeryüzündeki ağaçlar kalem, deniz de mürekkep olsa, arkasından yedi deniz daha ona katılsa, Allah'ın sözleri (yazmakla) yine de tükenmez." İşte biz de bu denizde bir damlacık olmak üzere elinizdeki kitabı hazırladık. Bu kitabımız diğer kitaplarımızdan farklı olarak sözlük formatında yazıldı. Günlük hayatta en sık karşılaşacağınız, Kur'an-ı Kerim'le ilgili terimleri bir araya getirdik. Her terimle ilgili mutlaka bir ayeti kerimeye ya da hadisi şerife yer verdik. Açıklamaları, siz keyifle okuyun diye mümkün olduğunca eğlenceli hale getirdik.

Bolca öğreneceğiniz, çokça eğleneceğiniz bir kitap olması dileğiyle…

DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI

ÇOCUKLAR İÇİN
KUR'AN TERİMLERİ SÖZLÜĞÜ

DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI YAYINLARI

İÇİNDEKİLER

Ön Söz

"Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla."

(Fâtiha Sûresi, 1/1)

Ön söz kitapların giriş kısmına konulan, o kitabın konusunu, amacını anlatan yazılardır. Çok uzun ön sözler iyi olmaz, insana uyku verir. Ön sözü okuyan uyuyup kalırsa kitabı kim okuyacak? İşte bu yüzden ön sözler genellikle kısa yazılardır. Kitabı yazan ya da yayında emeği geçen bir kişi kısaca o kitabın amacının ne olduğunu anlatır. Bu dediklerimizi bir örnekle pekiştirecek olursak, şu anda okumakta olduğunuz sayfaya bakabilirsiniz. Bu sayfa, elinizde tuttuğunuz kitabın ön sözü. Bundan sonra çevirdiğiniz her sayfada yüce Kitabımız Kur'an-ı Kerim'le ilgili bir kelime göreceksiniz. O kelimenin hemen altında, konuyla ilgili bir ayet ya da hadis okuyacaksınız.

Daha bitmedi! Bu ayetin ya da hadisin altında da o kelimenin açıklaması yer alacak. Böylece bu kitabı okuyup bitirdiğinizde, Kur'an-ı Kerim'le ilgili hemen hemen her şeyi öğrenmiş olacaksınız. Peki bu kadar çok kelimeyi nereden mi bulduk? Kur'an-ı Kerim'le ilgili bütün terimleri arayıp taradık. İçlerinden günlük hayatta en çok karşılaşacaklarınızı seçip kitabımıza koyduk. İsterseniz ilk sayfadan başlayıp sırayla bütün kitabı okuyun, isterseniz sondan başlayın başa doğru gelin. Ya da sadece bilmediğiniz kelimeler için bir sözlük gibi kullanın. Tamamen size kalmış. İster salıncakta sallanırken okuyun, isterseniz kimse rahatsız etmesin diye masanın altına saklanıp okuyun. "Yok, tek başına okumanın zevki çıkmaz," derseniz birkaç arkadaş toplanın birlikte okuyun. Güzel gönlünüz nasıl isterse öyle okuyun.

Yeter ki okuyun.

ABDEST:

"Ey iman edenler! Namaza kalkacağınız zaman yüzlerinizi, dirseklere kadar ellerinizi ve -başlarınıza mesh edip- her iki topuğa kadar da ayaklarınızı yıkayın."

(Mâide Sûresi, 5/6)

Namaz kılmak, Kur'an-ı Kerim okumak gibi bazı ibadetleri yapabilmek için abdest alırız. Abdest almak için dükkân dükkân dolaşmaya gerek yoktur. Bize yetecek kadar su bulduğumuz her yerde abdest alabiliriz. Bunun için önce güzelce besmele çekip niyet ederiz. Yani; "Niyet ettim Allah rızası için abdest almaya," deriz. Sonra ellerimizi

üçer kez yıkarız. Ellerimiz mis gibi olunca bu sefer de ağzımızı burnumuzu üçer defa su vererek yıkarız. Ardından yüzümüzü ve dirseklerimizle beraber kollarımızı da üçer defa yıkarız. Sonra sağ elimizi ıslatıp içiyle başımızı bir defa sıvazlarız yani mesh ederiz. Ellerimizi ıslatarak parmaklarımızla kulaklarımızın içini ve dışını, sonra da ensemizi mesh ederiz. En sonunda da ayaklarımızı yıkarız. İşte artık abdestliyiz. Ama aldığımız bu abdesti bir ömür boyu kulla-

namayız. Tuvaletimizi yaparsak, yellenirsek, bir yerimizden kan ya da irin çıkarsa, ağız dolusu kusarsak, uyursak, bayılırsak ya da -Allah korusun- delirirsek abdestimiz bozulur. Yeniden abdest almak gerekir. Abdest alırken suyu dikkatli kullanmalıyız. Su şarıl şarıl akarken çeşmenin başında oyalanmamalıyız. Yoksa hem su israf olur hem de gelen su faturasını görünce babamızın gözleri yerinden fırlayabilir.

ÂDÂB:

"Kur'an-ı ağır ağır, tane tane oku."

(Müzzemmil Sûresi, 73/4)

Âdâb, edep kelimesinin çoğuludur. Edep, "incelik, kibarlık, iyi davranış" gibi anlamlara gelir. Âdâb kelimesi dinin gerekli gördüğü ve aklın güzel bulduğu bütün söz ve davranışlardır. Bu kelime, yeme içme âdâbı, uyuma âdâbı gibi genellikle … âdâbı şeklinde kullanılır. Bu durumda kendisinden önce gelen kelimeye ait özel kuralları, incelikleri ve uyulması gereken dini esasları ifade eder. Her şeyin bir yolu yordamı vardır. İşte âdâb, bu yolu yordamı gösterir. Mesela okuma âdâbı dendiğinde, Kur'an-ı Kerim okurken nelere dikkat etmemiz gerektiğinden söz edilir. Kur'an-ı Kerim, Allah sözü olduğu için onu çizgi roman okur gibi bir ayağımız yerde, öbürü havada / yan gelip yatarak / ara ara uyuklayarak / bir yandan sakız çiğneyerek / yanımızdakine laf yetiştirerek… okuyamayız. Kur'an-ı Kerim okurken onun âdabına dikkat etmeliyiz. Peki nedir bu âdâb? Şudur efendim: Öncelikle güzelce abdest alırız. Başımızı, kolumuzu, bacağımızı örteriz. Sâkin, temiz bir yere geçeriz. Mümkünse kıbleye döneriz. Okumaya başlarken şeytan yanımıza yaklaşmasın, kendine yapacak başka işler bulsun, bizi de rahat bıraksın diye güzelce besmele çekeriz. Kur'an-ı Kerim okurken bunun Allah sözü olduğunu aklımızdan çıkarmayız. Kendimiz duyacağımız kadar sesle, tane tane, huzur içinde okuruz. Bitirince 'sadakallahü'l-azim' der, yüce kitabımızı kapatır, yerine kaldırırız. İşte bu kadar!

AHLAK:

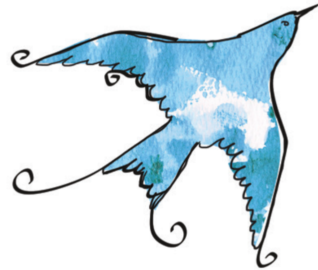
"Sen (Hz. Peygamber) elbette yüce bir ahlak üzeresin."

(Kalem Sûresi, 68/4)

Bir insanın yaratılış ve ruh özelliklerinin bütünü yani huyları, o insanın ahlakını oluşturur. Ahlak özellikleri iyi ve kötü olarak nitelendirilir. O yüzden bazı insanlar için; "Vay ahlaksız vay," denilirken, bazıları için de; "Ne güzel insan, ahlak timsali, maşallah," denir.

İslam dini güzel ahlaka çok önem veren bir dindir. Öyle ki Peygamberimiz, *"Mü'minler arasında imanca en kamil olanı, ahlakça en güzel olanıdır"* buyurmuştur. (Tirmizi, Rada' 11; Ebu Davud, Sünnet 16) Yüce dinimizde ahlakın kaynağı Kur'an-ı Kerim ve Peygamberimizin sünnetidir. Kur'an-ı Kerim'de Müslümanların güzel ahlak özellikleri ile donanmaları, kötü huylardan kaçınmaları emredilmiştir. Peygamber Efendimiz bunları sadece emretmekle kalmamış, aynı zamanda kendisi de yaşayarak İslam ahlakının en güzel örneğini vermiştir.

Kur'an-ı Kerim'e ve Peygamberimize uyan bir kişi ana babasına saygıda kusur etmez / kimseye kafa tutmaz / kendine emanet edilen tostu güp diye midesine indirmez / gücü varken yardımına ihtiyaç duyana "Hadi hadi başka kapıya," demez / birinin yüzüne gülüp arkasından iş çevirmez / sınavlarda kopya çekmez / "Duyduk duymadık demeyin," diyerek her duyduğunu başkalarına anlatmaz / kimse hakkında atıp tutmaz / kuyruklu yalanlar uydurmaz / kedilerin kuyruğuna teneke bağlamaz / kimsenin bir kusuru karşısında karnını tuta tuta gülmez… Uzun lafın kısası, "Ne güzel insan, ahlak timsali, maşallah," denilen insanlardan olmaya çalışır.

AHMED:

"Hani Meryem oğlu İsa, "Ey İsrailoğulları! Şüphesiz ben Allah'ın, size benden önce gelen Tevrat'ı doğrulayıcı ve benden sonra gelecek Ahmed adında bir Peygamberi müjdeleyici (olarak gönderdiği) Peygamberiyim," demişti.

(Saff Sûresi, 61/6)

Ahmed, Peygamberimizin Kur'an-ı Kerim'de zikredilen isimlerinden biridir. Kur'an-ı Kerim'de geçen öteki ismi ise Muhammed' dir. Bu iki isim de "övülmüş" demektir. Peygamber efendimiz, yaşadığı hayat, sözleri, ahlakı ve davranışlarıyla övüldüğü için Kur'an-ı Kerim'de Muhammed olarak nitelenmiştir. Kendisinden önceki Peygamberlerden ve insanlardan çok daha fazla övüldüğü için de Ahmed ismini almıştır. Elbette bu isimleri ona bizzat Allah vermiştir.

Peygamber Efendimizin, Ahmed ve Muhammed dışında başka mübarek isimleri de vardır. Bu isimleri yüzyıllardır Müslümanlar erkek evlatlarına verirler. Hatta bu isimlerin sonuna -e, -a ekleyip kız ismi yaparak kız evlatlarına da verirler. Bu isimlerden her ailede en az birkaç tane vardır. Peygamberimizin en çok kullanılan isimlerinden bazıları şunlardır: Abdullah, Adil / Adile, Ahsen, Ali / Aliye, Âlim / Âlime, Aziz / Azize, Beşir, Burhan, Ekrem, Emin / Emine, Faruk, Habib / Habibe, Halil, Halim / Halime, Hamid, Hanif / Hanife, Kerim / Kerime, Macid / Macide, Mahmud, Masum, Mesud, Metin, Mustafa, Nimet, Nur, Sadık, Saffet, Salih / Saliha, Seyyid / Seyyide, Tâhâ, Tayyib / Tayyibe, Veli, Yasin, Zeki / Zekiye. Söyleyin bakalım, bu isimlerden sizin ailede kaç tane var?

ALLAH:

"Hamd, Âlemlerin Rabbi, Rahman, Rahim, hesap ve ceza gününün sahibi Allah'a mahsustur."

(Fâtiha Sûresi, 1/2-3-4)

Allah, yüce yaratıcımızın özel ismidir. Allah, her şeyi yaratan ve koruyandır. Onun ortağı, benzeri, yardımcısı yoktur. Kimsenin babası değildir, kimsenin çocuğu değildir.

Varlığının başlangıcı ve sonu yoktur. Herhangi bir şekli ya da yeri yoktur. O bizi bizden daha iyi bilendir. Bize her şeyden daha yakındır. Her an her yerde, bizimledir. O yüzden biri aniden karşımıza çıkıp bööö diye bağırırsa biz de, "Allah!" diye bağırırız. Bizi korkutanın arkadaşımız olduğunu görürsek, "Allah iyiliğini versin," diyerek bozulmamış gibi yaparız. Hatta biraz da kızdıysak, "Allah akıl fikir versin," diye mırıldanırız. Beslenme çantamızı açtığımızda içinin boş olduğunu görürsek, "Allah Allah!" deriz. Birinin yemeklerimizi midesine indirdiğini anlarsak, "Allah'ından bulsun," diye bekleriz. Karnımız açlıktan guruldarken arkadaşımızın tost yediğini görürsek, "Allah aşkına, ucundan ısırayım," deriz. Arkadaşımız tostunu bizimle paylaşırsa, "Allah razı olsun," deriz. Sınavda sorular çalıştığımız yerlerden çıkınca, "Allah'a şükrederiz." Ama soruların hiçbirinin cevabını bilemiyorsak, "Allah büyüktür," deyip bir şeyler uydurmaya başlarız. Sevmediğimiz sıra arkadaşlarımızdan "Allah kurtarsın," diye bekleriz. Sene sonunda ayrılırken arkadaşlarımızı, "Allah'a emanet," ederiz. Yaz bitsin de "Allah kavuştursun," diye bekleriz. Bu liste daha uzayıp gider. Biraz da siz düşünün bakalım, daha neler ekleyebilirsiniz. Haydi, Allah zihin açıklığı versin.

Âmin:

"İmam âmin deyince siz de âmin deyin. Zira melekler âmin der."

(Hadis-i Şerif; Buhârî, Ezan 112)

Âmin, "Allah kabul etsin," anlamında kullanılan bir sözdür. Bu kelime Kur'an-ı Kerim'de geçmemektedir. Ama Peygamber Efendimiz duaların sonunda âmin denilmesini tavsiye etmiştir. (Buhârî, Ezan 112). Biz de onun sünnetine uyarak duaların arasında ve sonunda âmin deriz. Böylelikle Allah'tan duamızı kabul etmesini isteriz. Fatiha Suresi'ni okuduktan ya da dinledikten sonra da âmin deriz. Âmin duanın kapanış kelimesidir. Dua ederken açtığımız ellerimizi, âmin diyerek yüzümüze sürer, duamızı bitiririz. Âmin kelimesi özellikle çocukların çok sevdiği, söylenmesini heyecanla beklediği bir kelimedir. Bu kelime mevlidin sonunda söyleniyorsa, artık mevlidin bittiği, az sonra külâhlarda mevlit şekeri dağıtılacağı anlamına gelir. Dini sohbetten sonra söyleniyorsa sohbetin bittiğini az sonra ikramların geleceğini gösterir. Uzun bir duadan sonra söyleniyorsa, sessizce dinlenen duanın bittiği, artık konuşulabileceği anlamına gelir. Âmin demek

için duayı kendimizin etmesine gerek yoktur. Başkasının ettiği duaya âmin dersek, "Ay ne güzel söyledi, ağzına sağlık, ben de aynısından istiyorum," demek isteriz. Bir kişi dua etse, bin kişi âmin dese, bini birden aynı şey için dua etmiş olur. Allah, hayırlı her duamızı kabul etsin. Bize hep güzel şeyler istemeyi nasip etsin. Bizi bol bol dua eden, bol bol âmin diyen kullarından eylesin. Aaaaaaamiiiiiiiiin.

ARAPÇA:

"Biz onu, akıl erdiresiniz diye Arapça bir Kur'an olarak indirdik."

(Yûsuf Sûresi, 12/2)

Arapça –adı üstünde- Arapların konuştuğu dildir. Ama bu kelimenin sözlüğümüzde yer almasının sebebi Arapların konuştuğu dil olması değil, Kur'an-ı Kerim'in dili olmasıdır. Yoksa her milletin dilini sözlüğe ekleyecek olsaydık ooo hooo. Neyse, ne diyorduk? Kur'an-ı Kerim, Arapça olarak indirilmiştir. Çünkü indirildiği toplum, Arap toplumudur. Allah, hangi kavme kitap gönderdiyse, o kavmin diliyle göndermiştir. Aksi halde Allah'ın mesajı insanlar tarafından rahatlıkla ve tam olarak anlaşılamazdı. Hazreti Muhammed de Arap olduğu için ona indirilen kitap Arapçadır. Ayrıca dil özellikleri bakımından Arapça, döneminin en geniş, en açık ve en ahenkli diliydi. Kur'an-ı Kerim'in indirildiği dönemde Araplar arasında söz söyleme sanatı çok gelişmişti. Ama Kur'an-ı Kerim, Allah sözü olduğu için bırakın onun üzerine söz söyleyebilmeyi, ona benzer söz söyleyebilen bile çıkmadı.

Günümüzde Arapça birçok ülkede, bölgeden bölgeye farklılıklar göstererek konuşulur. Kur'an-ı Kerim'in dili olan yedinci yüzyıl Hicaz Arapçası, o zamandan bugüne kadar standart Arapça olarak korunmuştur. Adına da düzgün anlamına gelen, Fasih Arapça denir. Arapça konuşan ülkelerin resmi dili Fasih Arapça'dır. Halk bu dili konuşmaz, ama eğitim görmüş her Arap, Fasih Arapça'yı bilir. Değişik bölgelerdeki Araplar kendi aralarında iletişim kurmak için de Fasih Arapça'yı kullanır.

AŞR-I ŞERİF:

" Kur'an okunduğu zaman ona kulak verip dinleyin ve susun ki size merhamet edilsin."

(A'râf Sûresi, 7/204)

Aşr-ı şerif kelime olarak "değerli, şerefli on" demektir. Müslümanlar düğün, cenaze, mevlit gibi çeşitli sebeplerle bir araya geldiklerinde Kur'an-ı Kerim'den ayetler okurlar. İşte böyle bir topluluk içinde yüksek sesle okunan ve çoğunlukla on ayet uzunluğundaki bölüme 'aşr-ı şerif' denir. Aşr-ı şerifleri hem sesi güzel hem de Kur'an-ı Kerim'i güzel okuyan kişiler okur. Sesini duymak için kulağınızı ağzına yapıştırmanız gereken sessiz tipler ile okumayı yeni sökmüş, heceleye heceleye okuyan kişilerin evlerinde kendi başlarına okumaları daha iyi olur. Kur'an-ı Kerim okunurken kısık sesle de olsa konuşulmaz / şapır şupur bir şeyler yenmez / çocuklar bağıra çağıra ortalıkta koşuşmaz / anneler çocuklarını susturmak için onlardan çok bağırmaz / babalar ellerinde telefonla bangır bangır konuşmaz... Kısacası herkes saygıyla Kur'an-ı Kerim'i dinler. Sadece bebekler laf anlamayıp ağlayabilir, o zaman da anneleri ağızlarına emzik verip sustururlar. Televizyonda ya da radyoda Kur'an-ı Kerim okunurken de aynı saygı gösterilir. Öyle ben bir yandan dinlerim öbür yandan kardeşimle güreş tutarım, perdeye asılır sallanırım, arkadaşlarla koşar oynarım gibi tavırların içine girilmez.

AYET:

"Andolsun, biz sana apaçık ayetler (helal ile haramı, doğru ile yanlışı açıklayan) indirdik. Bunları ancak fâsıklar inkâr eder."

(Bakara Sûresi, 2/99)

Ayet, Allah'ın varlığını, birliğini, kudretini gösteren işaret, mucize, ibret demektir. Kur'an-ı Kerim'deki cümle ve cümleciklere de 'ayet' denir. Ayetlerin uzunlukları birbirinden farklıdır. Bir ayet bazen bir sayfa kadar uzun olurken bazen de bir harf bile bir ayet olabilir. Ayetlerin hepsi Allah'ın sözleridir. Bu ayetleri Allah, Peygamber efendimize vahiy ile bildirmiştir. İlk inen ayetler Alak Suresi'nin ilk beş ayetidir. Ayetler birleşerek sureleri oluşturur. Ayetlerin surelerdeki dizilişleri yine vahiyle bildirilmiştir. Kur'an-ı Kerim'de

yaklaşık 6236 ayet, 114 de sure vardır. Kur'an-ı Kerim'in sayfalarına bakarsanız, satırlarında küçücük çiçeklerin olduğunu görürsünüz. Bu çiçekler oraya süs olsun diye konmamıştır. Onların asıl görevi ayetleri birbirinden ayırmaktır. Yani iki çiçek arası bir ayettir. Çiçeklerin içinde Arap rakamlarıyla kaçıncı ayet olduğu yazılıdır. Diyelim ki Bakara Suresi'nin 250. ayetini arıyorsunuz. Bunun için surenin başından itibaren tek tek ayetleri saymanıza gerek yok. Bunun yerine bu çiçeklerin içindeki rakamlara bakarak aradığınız ayeti kolaylıkla bulabilirsiniz. Ama yine de "Aman neme gerek, belki yanılırım, ben tek tek sayayım," derseniz, siz bilirsiniz. Hem boşa vakit öldürürsünüz hem de siz sayarken kapı falan çalarsa kaçta kaldığınızı unutup saymaya yeniden başlamak zorunda kalabilirsiniz. Benden söylemesi, sonra demedi demeyin!

ÂYETÜ'L KÜRSÎ:

"Her şeyin bir şerefesi vardır. Kur'an-ı Kerim'in şerefesi de Bakara Suresi'dir. Bu surede bir ayet vardır ki ayetlerin efendisidir: Ayetü'l Kürsî'dir."

(Hadis-i Şerif; Tirmizî, Fedâilu'l-Kur'an 2)

Ayetü'l Kürsî, Bakara Suresi'nin 255. ayetidir. Bu ayetin Kur'an-ı Kerim'in en yüce ayeti olduğu bildirilmiştir. Ayette yüce yaratıcımız tanıtılır. Onun en yüce ismi (ismi azamı) de bu ayette geçer. Peygamberimiz farz namazlardan sonra bu ayetin okunmasını tavsiye etmiştir. Hatta sabah, akşam ve yatağa yatınca da okumamızın gereğini dile getirmiştir. Müslümanların çoğu bu ayeti ezbere bilir. Tabii bazıları da bildiği halde bildiğini bilmez. "Ayetü'l Kürsî" mi? Adı çok tanıdık geliyor," diyenlere "Allahü lâ ilahe illa huvel..." derseniz gerisini ezbere söylerler. Ayetü'l Kürsî'yi kazalardan, belalardan korunmak için sık sık okuruz. Özellikle bir şeyden korktuğumuzda, aklımıza ilk gelen bu ayeti okumaktır. Tabii her seferinde abdest alıp, bir Kur'an-ı Kerim bulup okumak zor olabilir. O yüzden ilk fırsatta ezberlemek en kolayıdır. Diyelim ki bir ağacın tepesinde meyve topluyorsunuz ya da şehirlerarası otobüste yolculuk ediyorsunuz. Aklınıza birden bu ayetin yüceliği geldi ve hemen okumak istediniz. Ağaçtan atlayıp koşa koşa eve gidecek ya da otobüsü durdurup Kur'an-ı Kerim arayacak haliniz olmadığına göre ilk fırsatta ezberlerseniz her istediğinizde, her yerde ve her zaman rahatlıkla okuyabilirsiniz.

BAKARA SURESİ:

"Hani Musa kavmine, "Allah size bir sığır kesmenizi emrediyor," demişti. Onlar da "Sen bizimle eğleniyor musun?" demişlerdi. Musa "Kendini bilmez cahillerden olmaktan Allah'a sığınırım," demişti."

(Bakara Sûresi, 2/67)

Bakara Suresi, Kur'an-ı Kerim'in en uzun suresidir. İçindeki 286 ayetle Kur'an-ı Kerim'in yaklaşık 1/22'sini oluşturur. Bakara Suresi Kur'an-ı Kerim'de, Fatiha'dan sonra ikinci sırada yer alır.

Bakara, 'sığır' demektir. Bunu ilk kez duyanların genellikle gözleri fal taşı gibi açılır ve "Neee? Bizim bildiğimiz sığır mı? Hani şu dört ayağı, iki gözü olan?" derler. Evet, bakara herkesin bildiği dört ayağı iki gözü olan, çayırda çimende otlayan, kalan vaktinde de yan gelip yatarak geviş getiren büyükbaş hayvandır. Bu büyükbaşı meşhur eden ise surenin 67-71. ayetleri arasında anlatılan Hazreti Musa kıssasıdır. Bu kıssaya göre Allah, Hazret-i Musa'ya inananlardan bir sığır kesmelerini istemiştir. Onlar da bu sığırı kesmemek için türlü bahaneler bulmuşlardır. Bu aslında

küçük bir olay gibi görünse de işin aslı şöyledir: Hazreti Musa'nın kavmi tarımla uğraşırdı ve sığırlar sayesinde tarlayı sürerlerdi. O yüzden sığır onlar için pek kıymetliydi. Zamanla Allah'ı bırakıp "Sığır olmasa biz aç kalırdık," diye düşünmeye, sığırı kutsallaştırmaya başladılar. İşte Allah da sığırı kurban etmelerini istemekle aslında kendisine ortak koşulmasını ortadan kaldırıyordu. Buna göre sığır sadece bir semboldür. Çağlara göre sığırın yerini başkaları alabilir, ama asıl mesaj, Allah'tan başka bir ilah olmadığıdır.

BESMELE:

"Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla."

(Fâtiha Sûresi, 1/1)

Besmele, Fatiha Suresi'nin ilk ayeti olan yirmi dört harfli epeyce uzun bir kelimedir: Bismillâhirrahmânirrahîm. (Okumakta zorluk çekenler için heceyle: Bis-mil-lâ-hir-rah-mâ-nir-ra-hîm) Peygamber Efendimiz her hayırlı işe besmeleyle başlamayı tavsiye etmiştir. O yüzden Kur'an-ı Kerim okumaya, yemek yemeye, su içmeye, baloncuk yapmaya, ip atlamaya, top oynamaya… kısacası her işe başlarken hep besmele çekeriz. Böyle yapınca "Biz bu işi Allah'ın adıyla, Onun rızası için ve Onun izniyle yapıyoruz," demek isteriz. Allah yardım edince yaptığımız işler de kolaylaşır.

Her işe Bismillâhirrahmânirrahîm kelimesini söyleyerek başlamayı unutmamak için, evde görebileceğiniz yerlere Bismillâhirrahmânirrahîm yazabilirsiniz. "Ama hep evde değiliz ki, ya dışarı çıktığımızda besmele çekmeyi unutursak ne olacak?" diyorsanız avucunuzun içine Bismillâhirrahmânirrahîm yazabilirsiniz. Nasıl olsa avucunuz her yere sizinle geliyor. "Ama bizim ellerimiz çok küçük, yirmi dört harf nasıl sığsın?" diye düşünüyorsanız sadece Bismillâh da yazabilirsiniz. "Ama o da sığmaz, siz bizim elimizi görmediniz, minnacık," diyecekseniz de sadece Bis yazabilirsiniz. "Ama bizim elimiz…" diye yine başlayacaksanız, tamam, sadece B yazın. O da olur. Yeter ki ne demek istediğinizi unutmayın.

Bir işi yapmaya başlamadan önce besmele çekmeyi unuttuğunuzu fark ederseniz, aklınıza gelir gelmez çekebilirsiniz. Böylece tam bir külah dondurmanın sonunda besmele çekmediğiniz aklınıza gelirse, "Tüh bu dondurma sayılmadı, yemeye başlamadan besmele çekmemiştik," deyip yeni bir külah dondurma alıp yemek zorunda kalmazsınız!

CAHİLİYE:

"Onlar hâlâ Cahiliye Devri'nin hükmünü mü istiyorlar? Kesin olarak inanacak bir toplum için kimin hükmü Allah'ınkinden daha güzeldir?"

(Mâide Sûresi, 5/50)

Cahiliye, Kur'an-ı Kerim inip İslamiyet yayılmadan önceki Arapların tutum ve davranışları için kullanılan bir kavramdır. Cahiliye – adı üzerinde – cahillik, kabalık, görgüsüzlük demektir. Bu kavram İslam'a uymayan her türlü inanç, söz ve davranışı ifade eder. Cahilliğin moda olduğu, cehaletin ortalığı kasıp kavurduğu, İslam'dan

önceki döneme 'Cahiliye Devri' denir. Bu devirde insanlar o kadar cahillerdi o kadar cahillerdi ki kendi elleriyle taştan, tahtadan putlar yapıp onlara taparlardı. Hatta bazıları hamurdan bile put yapardı. Put-

ları mayalı mıydı? Kaç ölçü un, kaç ölçü su kullanıldı? Üstünde çörek otu var mıydı gibi detayları bilmiyoruz ama ilk kıtlıkla çıkarıp yedikleri bize ulaşan haberler arasında. İşte Kur'an-ı Kerim böyle bir topluluğa indi. Peygamber Efendimiz yılmadan usanmadan onlara yaptıklarının cahillik olduğunu, ellerindeki putların kendilerine bile faydası olmadığını, tapılmaya layık Allah'tan başka bir ilah olmadığını, kendisinin de Onun kulu ve elçisi olduğunu anlattı. Lezzetli putlarından vazgeçmek istemeyenler, Peygamber efendimize düşman kesildiler. Ona ve ona inananlara zulmettiler. Ama İslam'ın nuru her geçen gün biraz daha büyüyerek yayılmaya devam etti. Çok kısa bir süre sonra Cahiliye Devri yerini İslam Dönemi'ne bırakıp gitti.

CEBRAİL:

"Ey Muhammed! de ki: "Kur'an-ı, Ruhu'l-Kudüs (Cebrail) inananların inançlarını sağlamlaştırmak, Müslümanlara doğru yolu göstermek ve onlara bir müjde olmak üzere hak olarak indirdi."

(Nahl Sûresi, 16/102)

Cebrail dört büyük melekten biridir. Diğer büyük melekler İsrafil, Mikail ve Azrail'dir. Cebrail'in görevi Peygamberlere vahiy indirmektir. Yani Allah ile Peygamberleri arasında bir habercidir. Bütün Peygamberlere vahyi getiren Cebrail'dir. Hazreti Âdem yeryüzünde pişmanlık gözyaşları dökerken tövbesinin kabul olduğunu haber veren, Hazreti Nuh'a bir gemi yapması gerektiğini bildiren, Hazreti İbrahim'e korkmamasını, Rabbinin kendisini ateşten koruyacağını söyleyen, Hazreti Eyyüb'e ayağını yere vurunca oradan şifalı bir su çıkacağını müjdeleyen, Hazreti Lut'a kendisine inananlarla birlikte arkalarına dönüp bakmadan şehri terk etmesini söyleyen, Hazreti Salih'e Rabbinin onun için kayadan kızıl bir deve çıkaracağını haber veren, Hazreti Yusuf'a rüyalarını yorumlamayı gösteren, Hazreti Musa'ya değneğini denize vurması emrini getiren, Hazreti Davut'a demire nasıl şekil vereceğini gösteren, Hazreti Süleyman'a Sebe Melikesi Belkıs'ı ve kavmini Allah'a imana çağırma görevini haber veren, Hazreti Meryem'e bir çocuğu olacağını müjdeleyen, Hazreti İsa'ya Rabbinin onu göğe yükselteceğini bildiren, Hazreti Muhammed'e Hira Mağarası'nda ilk vahyi getiren ve bizim bütün bunları öğrenmemize aracı olan da hep Cebrail Aleyhisselam'dır.

CEHENNEM:

"Kim Allah'a ve Peygamberine isyan eder ve onun koyduğu sınırları aşarsa, Allah onu ebedi kalacağı cehennem ateşine sokar."

(Nisâ Sûresi, 4/14)

Allah'a ve Peygamberine uymayanların, dünyada kötülük yapanların, öbür dünyada cezalandırılacakları yere 'cehennem' denir. Allah'a iman etmeyenler cehennemde sonsuza dek kalacakken, iman edip günah işleyenler günahları kadar orada kalırlar. Günahları biter bitmez cennete alınırlar. Cehennem duyunca insanın içine ürperti veren bir kelimedir. Cehennem o kadar kötü o kadar kötü bir yerdir ki en korkunç dünya zindanları onun yanında beş yıldızlı otel gibi kalır. Cehennem o kadar sıcaktır o kadar sıcaktır ki ekmek pişen tandır onun yanında klimalı oda gibi kalır. Cehennem acısı o kadar ağır o kadar ağırdır ki en ağır dünya acısı onun yanında sinek ısırığı gibi kalır. Allah hepimizi cehenneminden uzak etsin! Âmin.

Kur'an-ı Kerim'de cehennemle ilgili pek çok ayet vardır. Ama cennetle ilgili daha çok ayet vardır. Çünkü Rabbimizin merhameti azabından çok çok fazladır. Öbür dünyada birçok insan cehenneme gidecekken, Allah'ın merhametiyle affolunup cennete girecektir. Tabii bu, "Allah nasıl olsa affeder, keyfimize göre yaşayalım," anlamına gelmez. Biz elimizden geleni yapalım ki merhamet beklemeye yüzümüz olsun.

CENNET:

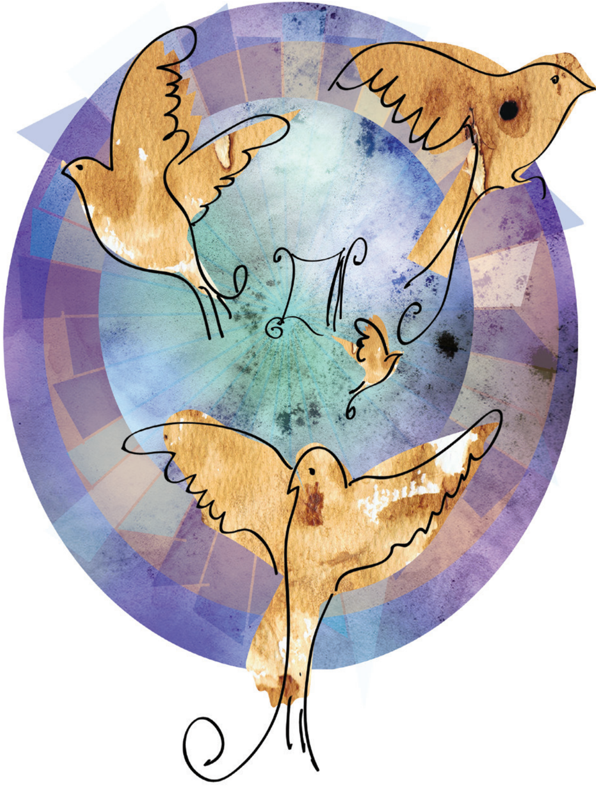
"İman edip salih ameller işleyenler ise cennetliklerdir. Onlar orada ebedi kalacaklardır."

(Bakara Sûresi, 2/82)

Allah'ın, kendisine inanıp güzel işler yapanları ahirette göndereceğini vaad ettiği güzelliklerle dolu yere, 'cennet' denir. Cennetin kelime anlamı bahçedir. Kur'an-ı Kerim'de bildirildiğine göre cennet baldan tatlı ırmaklar, bembeyaz tatlı sular, birbirinden güzel meyveler, ağaçlar, bağlar, giysiler, süsler, köşkler ile doludur. Aklımıza gelen her türlü güzellik cennette vardır. Aklımıza gelebilecek her türlü çirkinlik cennetten uzaktır. Orada hiçbir yorgunluk ve sıkıntı yoktur. Sınav kaygısı, ödev telaşı, geç kaldım korkusu oraya uğramaz. Cennete girenler hastalanıp yatak döşek yatmaz, ihtiyarlayıp dişi dökülmez, beli bükülmez; canı sıkılıp sataşacak birini aramaz, üzülüp karalar bağlamaz, ayın sonunu nasıl getireceğim diye telaş etmez… Kısacası sonsuza dek rahatlık içinde kalırlar. Giremeyenler ise pişmanlık içinde kendilerine bir şans daha vermesi için Allah'a yalvarır dururlar. Ama artık iş işten geçmiştir.

Cennet kelimesini duyunca, insanın yüzünde kocaman bir gülümseme belirir. Cennet o kadar güzel bir yerdir ki nerede bir güzellik görsek hemen "Cennet gibi," deriz. Cennet o kadar huzur dolu bir yerdir ki nerede içimiz huzur dolsa hemen "Burası benim cennetim," deriz. Cennet o kadar güzeldir ki bir yerin güzelleştiğini görsek hemen "Ooo

burası cennete dönmüş," deriz. Cennete gidenler öyle hoş insanlardır ki iyi insanlar için "Cennetlik," deriz. Allah bizi de onlardan eylesin, âmin.

CÜZ:

"Biz Kur'an-ı, insanlara dura dura okuyasın diye ayet ayet ayırdık ve onu peyderpey indirdik."

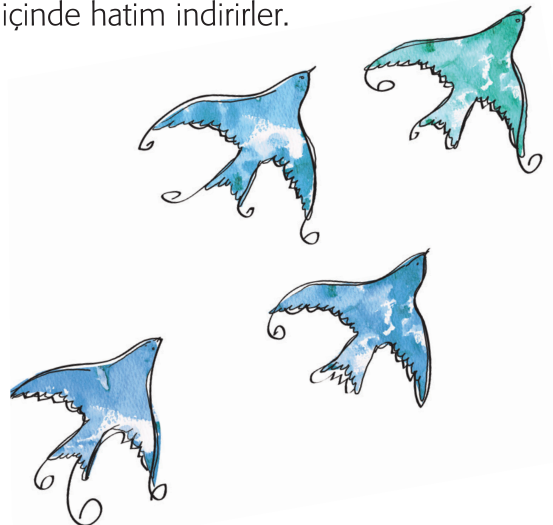
(İsrâ Sûresi, 17/106)

Bir bütünü oluşturan parçaların her birine 'cüz' denir. Kur'an-ı Kerim'i oluşturan 30 parçanın her birinin adı da cüzdür. Kur'an-ı Kerim epeyce kalın bir kitaptır. Tamı tamına altı yüz sayfadır. Şimdi size bir matematik problemi sorayım: Kur'an-ı Kerim toplam altı yüz sayfaysa ve içinde otuz cüz varsa her cüzde kaç sayfa vardır? Hemen birlikte hesaplayalım:

600 : 30 = 20

Evet, her cüz 20 sayfadır. Her cüzün başlangıç sayfasında, sayfanın kenarında cüz gülü denilen güle benzer bir işaret vardır. Bu işarette kaçıncı cüz olduğu yine Arap rakamlarıyla yazılıdır.

Kur'an-ı Kerim'i cüzlere ayırmak, onu okumakta ve ezberlemekte kolaylık sağlamak için yapılmıştır. Müslümanlar bir araya gelip her biri bir cüz okuyarak çok kısa süre içinde hatim indirirler.

DUA:

"Kullarım, beni senden sorarlarsa, (bilsinler ki), gerçekten ben (onlara çok) yakınım. Bana dua edince, dua edenin duasına cevap veririm."

(Bakara Sûresi, 2/186)

Dua istemektir. İnsanın Allah'a yönelerek maddi, manevi bir şeyler istemesine 'dua etmek' denir. Dua, Allah ile kulu arasındaki köprüdür. İnsan duaları sayesinde her istediğinde Rabbine ulaşabilir. Zaten dua o kadar hayatımızın içine girmiştir ki biz farkında olmadan bile dua ederiz: İyiliğini gördüğümüz birine "Allah razı olsun," hasta birine, "Allah şifa versin," bizi güldüren birine, "Allah iyiliğini versin," ölen biri için "Allah rahmet eylesin," bizden bir şey isteyene, "Allah versin," bir acı yaşayana, "Allah sabır versin," gece yatmadan önce ailemize "Allah rahatlık versin," … dediğimizde hep dua etmiş oluruz.

Dua etmeye başlarken besmele çekeriz. Ellerimizi Rabbimize açar, ondan ne istiyorsak gönülden söyleriz: Ailemizden hiç ayrılmayalım diye dua ederiz. Derslerimizde başarılar dileriz . Kar yağsın da okul tatil olsun deriz . Annemizin eve kedi almamıza izin vermesini isteriz… Duanın bir sınırı yoktur. Gönlümüzden geçen ne varsa, ne zaman istersek Rabbimize ellerimizi açabiliriz. Dualarımız kabul olduğunda Allah'a şükrederiz. Kabul olmadığını düşündüğümüzde de duaya devam ederiz. Madem dua dedik, bu maddeyi de dua ile bitirelim: Allah bizim için hayırlı her duamızı kabul etsin inşallah. Âmin.

ELİFBA:

"İçinizde en hayırlınız Kur'an-ı öğrenen ve öğretendir."

(Hadis-i Şerif; Buhârî, Fedâilu'l-Kur'an 21; Tirmizî, Fedâilu'l-Kur'an 15)

Arap alfabesine 'Elifba' denir. Tıpkı bizde alfabeye ABC demek gibi bir şey yani. Ayrıca Kur'an-ı Kerim okumayı öğrendiğimiz kitaplara da Elifba ya da Elifba Cüzü deriz. Elifba kitapları Kur'an harflerini öğreterek başlar. Bu harfler akılda daha kalıcı olsun diye söylenen bir elifba tekerlemesi vardır: Elif değnek gibi / Be börek gibi / Te de ona benzer / Se de ona benzer / Cim'in karnı yarık / Ha da ona benzer / Hı da ona benzer / Dal semer kaşlı / Zel de ona benzer / Rı ay gibi / Ze de ona benzer / Sin üç dişli / Şın da ona benzer / Sad deve dudaklı / Dad da ona benzer / Tı tavşan kulaklı / Zı da ona benzer / Ayn ağzı açık / Ğayn da ona benzer / Fe kuzu başlı / Kaf da ona benzer / Kef eğri büğrü / Lâm çengel gibi / Mim topuz gibi / Nun çanak gibi / Vav bir gözlü / He iki gözlü / Lâmelif-Ye yatar orak gibi.

Harfler öğrenildikten sonra kelimelere geçilir. Ondan sonra da kelimeleri birleştirerek cümlelerin okunuşunu gösterir. Elifba'ların sonunda da Kur'an-ı Kerim'den kısa sureler yer alır. Elifba'yı bitirenler artık

gönül rahatlığıyla Kur'an-ı Kerim okumaya geçebilirler. Tebrikler!

EÛZÜ BESMELE:

" Kur'an okuduğun zaman kovulmuş şeytandan Allah'a sığın."

(Nahl Sûresi, 16/98)

Adından da anlaşılacağı gibi Eûzü Besmele, Eûzü ve Besmelenin birleşiminden oluşan sözöbeğidir: Eûzübillâhimineşşeytânirracîm. Bismillâhirrahmânirrahîm. (Okumakta zorlananlar için heceyle: E-û-zü-bil-lâ-hi-mi-neş-şey-tâ-nir-ra-cîm. Bis-mil-lâ-hir-rah-mâ-nir-ra-hîm.) Eûzü Besmelenin manası: "Kovulmuş şeytanın şerrinden Allah'a sığınırım. Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla," demektir.

Hayırlı işlere başlarken bismillah deriz. Bundan daha iyisini yapmak istersek "Bismillâhirrahmânirrahîm" deriz. Bundan da iyisini yapmak istersek Eûzü Besmele çekeriz. Böylece kovulmuş şeytanın şerrinden Allah'a sığınırız. Bu durumda insanın aklına şeytan nereden kovulmuş sorusu gelebilir. Hemen anlatalım: Efendim, vakti zamanında şeytan cennette bir eli yağda bir eli balda yaşayıp dururken kendini bir şey sandı. Bir de utanmadan Allah'ın emrine baş kaldırdı. Allah da ona hak ettiği cezayı verip cennetinden kovdu. Bunu gururuna yediremeyen şeytan hırs yaptı. Dünya durdukça inananları kandıracağına yemin etti. İşte bu yüzden her vesileyle insanların yanına gelir, akıllarını karıştırmaya çalışır. Aklınıza gelebilecek her türlü kötülüğü insanlara yaptırmaya çalışır. Akılsızlık edip dediğini yapanları görünce sevinçten deliye döner. En sinir olduğu insanlar, aklını kullanıp ona inanmayanlardır. Bir işe Eûzü Besmele ile başladığımızda hem şeytana cennetten kovulduğunu bir kez daha hatırlatır, canını sıkarız. Hem de onu yanımızdan def edip rahat rahat işimizi yaparız.

FARZ:

"Bu bizim indirdiğimiz ve (hükümlerini) farz kıldığımız bir suredir. Düşünüp öğüt almanız için onda apaçık ayetler indirdik."

(Nûr Sûresi, 24/1)

Allah'ın Kur'an-ı Kerim'de ve Peygamber efendimizin hadislerinde kesin olarak yapılmasını emrettiği işlere 'farz' denir. Farzlar bizim Allah'a karşı görevlerimizdir. Namaz kılmak, Ramazan ayında oruç tutmak, zekât vermek ilk akla gelen farzlar arasındadır. Her ne şartta olursak olalım farzları yerine getirmek gerekir. Farzları yaptığımızda sevap kazanırız. Yapmazsak hem günah olur hem de günün birinde yapmamız için üzerimize borç olarak yazılır. Bu borçları da ölmeden önce ödemek lazımdır. Daha önceden üzerimizde kalan farzları ödemeye 'kaza etmek' denir. "Hele dur bakalım, daha ölmedik ya, nasıl olsa bir gün yaparız," mantığıyla farzlara yaklaşılmaz. Çünkü yerine getirilmeyen tüm farzlar kulun üzerinde birikir, birikir, birikir... En sonunda yapılamayacak hâl alır. Atalarımız boşuna, "Borç uzayınca kalır," dememişler. O yüzden en güzeli, biriktirmeden, vaktinde her farzı yerine getirmektir. Bunun için de ilk ön-

ce farzların ne olduğunu öğrenmek lazımdır. Öğrenmeyip de yarın bir gün hesabı sorulduğunda, "Vallahi ben bilmiyordum, kimse bana söylememişti. Bilsem yapmaz mıydım hiç?" demek işe yaramaz. Çünkü farzların ne olduğunu öğrenmek de farzdır. Ayrıca bir şeyin farz olduğunu öğrendikten sonra yerine getirmek de farzdır.

FATİHA:

"Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla. Hamd, Âlemlerin Rabbi, Rahmân ve Rahîm, hesap ve ceza gününün sahibi Allah'a mahsustur. (Allahım!) Yalnız sana ibadet ederiz ve yalnız senden yardım dileriz. Bizi doğru yola, kendilerine nimet verdiklerinin yoluna ilet; gazaba uğrayanlarınkine ve sapıklarınkine değil."

(Fâtiha Sûresi, 1/1-2-3-4-5-6-7)

Fatiha Kur'an-ı Kerim'in ilk suresidir. Fatiha'nın kelime anlamı "açan, açılacak şeylerin başı" dır. Kur'an-ı Kerim'in açılış suresi olduğu için bu adı almıştır. Fatiha Suresi her fırsatta okunan bir suredir. Namazın her rekâtında, yatağa yatınca, şifa bulmak için, bir ölünün ardından, bir duanın sonunda… O yüzden ilk ezberlenen surelerden biridir. Fatiha Suresi okundukça hem Allah'ın adı anılır, hem Ona şükredilir, hem de Ondan yardım istenir. Toplu halde yapılan duaların ardından da bu sure okunur. Duayı eden kişi duası bitince, "Dualarımızın kabulü için el faaaaaaaaatiha," der.

FURKÂN:

"O, sana Kitab'ı hak ve kendisinden öncekileri doğrulayıcı olarak indirdi. O, daha önce Tevrat'ı ve İncil'i insanlar için birer hidayet olarak indirmişti. Furkân'ı da indirdi."

(Âl-i İmrân Sûresi, 3/3-4)

Furkân, Kur'an-ı Kerim'in diğer bir adıdır. Bu isim aynı zamanda Tevrat için de kullanılmıştır. Furkân kelime olarak iyiyi kötüden, doğruyu yanlıştan, helali haramdan, inananı inanmayandan ayıran ve gerçekleri açıklayan demektir. Kur'an-ı Kerim ve ilahi kitapların hepsi furkândır. Çünkü hepsi iyiyi kötüden ayırır, gerçekleri açıklar. Allah doğruları, yanlışları bu kitaplarla insanlara bildirmiştir.

Furkân, aynı zamanda Kur'an-ı Kerim'in yirmi beşinci suresinin adıdır. Bu surede Kur'an-ı Kerim'in gönderilmesinin hikmetleri, Allah'a ortak koşanların tutumları, Allah'ın büyüklüğü, peygamberlik, kıyamet halleri, Allah'a inananların özellikleri anlatılmaktadır.

Tıpkı bazı insanların göbek adını kimsenin bilmediği gibi Kur'an-ı Kerim'in bir adının da Furkân olduğunu pek kimse bilmez. İnsanların çoğu Furkân ismini yalnızca bir erkek ismi sanır. O yüzden toplum içinde "Bu sene Furkân okumayı öğrendim / Furkân kursuna yazıldım / Furkân'ın sonundaki kısa surelerin hepsini ezberledim…" gibi cümleler kurarsanız sizi pek anlayan çıkmaz. O yüzden en güzeli cümle içinde Furkân kelimesini kullanacaksanız biraz açık konuşmanız olabilir: "Bu sene Furkân yani Kur'an-ı Kerim okumayı öğrendim" gibi.

HADİS:

"Ben size Rabbimin vahyettiklerini tebliğ ediyorum ve size nasihat ediyorum. Sizin bilmediğiniz şeyleri de Allah tarafından gelen vahiy ile biliyorum."

(A'râf Sûresi, 7/62)

Hadis, Peygamber Efendimizin sözleridir. Kur'an-ı Kerim'den sonra dinimizin en önemli kaynağı hadislerdir. Ayrıca Kur'an-ı Kerim'in tefsirinde en önemli kaynak yine hadislerdir. Bu sözler bizim günlük hayatta sıkça kullandığımız; "Karnım kazınıyor, yemekte ne var?" "Pöf bugün hava ne kadar da sıcak!" "Ben size benim odama kimse girmesin dememiş miydim?" "Çekirdek de bağımlılık yapıyor, insan çittikçe çitesi geliyor," gibi cümleler değildir. Hadisler Peygamber Efendimizin sözleridir ama kaynağı yine yüce Rabbimizdir. Peygamber Efendimizin mübarek sözleri Kur'an-ı Kerim'i açıklar, İslam'ı öğretir. Peygamber Efendimiz kendisine bir ayet indirildiğinde bunun ne anlama geldiğini açıklardı. Ayrıca Müslümanlar akla gelecek her konuda ona sorular sordular. Onun sözlerini işitenler, öğrendiklerini kulaktan kulağa yaydılar. Elbette bu sırada sözün aslına sadık kalmaya çok dikkat ettiler. Peygamber Efendimizin vefatından bir zaman sonra bazı âlimler bu hadisleri

toplayarak kitaplara geçirdiler. Onlar sayesinde Peygamber Efendimizin mübarek sözleri asrımıza kadar taşındı. Tabii aradan epey zaman geçmiş olduğu için, kimsenin aklında şüphe kalmasın diye de hadisi kimin kimden duyduğunu da zincir halinde yazdılar. Buna göre hadisler iki kısımdan oluşur. Birinci kısımda hadisi aktaranların yani ravilerin isimleri yazar, ikinci kısımda da asıl metin bulunur.

HAFIZ:

"Resulullah (Aleyhissalatu vesselam) buyurdular ki: Hafızasında Kur'an'dan hiç bir ezber bulanmayan kişi harap olmuş bir ev gibidir."

(Hadis-i Şerif; Tirmizî, Fedâilu'l-Kur'an 18)

Kur'an-ı Kerim'i bütünüyle ezbere bilen kişiye 'hafız' denir. Peygamberimize Kur'an-ı Kerim ayetleri birer birer indikçe görevli inananlar bu ayetleri yazıyorlardı. Bunlara vahiy katipleri denirdi. Bazıları da gelen ayetleri ezberliyordu. Böylece ta o zamanda Kur'an-ı Kerim'i ezberleme geleneği ortaya çıkmıştı. Bu gelenek yüzlerce asırdır müslümanlar arasında hâlâ devam etmektedir. Bazı insanlar daha ev adreslerini, TC kimlik numaralarını, annelerinin telefon numarasını ezbere söyleyemezken, hafızlar koskoca Kur'an-ı Kerim'i harf harf ezbere bilirler; yani -dile kolay- Kur'an-ı Kerim'in yaklaşık altı bin iki yüz otuz altı ayetini, yani altı yüz sayfasını, yani yüz on dört suresini, yani otuz cüzünü tıkır tıkır ezbere okuyabilirler. İnsan bunu duyunca, "Vay canına," demekten kendini alamıyor, değil mi? Şimdi daha da "Vay canına," denilecek bir şey okuyacaksınız. Hatta eminim okuduğunuza inanamayıp tekrar

okuyacaksınız. O da şu: Kur'an-ı Kerim hafızlarının çok çok çok çok büyük bir kısmı, yüce kitabımızı daha çocuk yaşlarında ezberlemişlerdir. Çünkü çocukların ezberlemesi büyüklerin ezberlemesinden çok çok çok çok daha kolaydır. Çünkü çocukların zihinleri büyüklerinkinden çok çok çok çok daha açıktır. O yüzden bir hafızlık kursuna gittiğinizde tek tük büyük talebeyle karşılaşırken vızır vızır arılar gibi ezber yapan yüzlerce çocuk görürsünüz. Ne mutlu onlardan biri olabilene.

HAREKE:

"İşte böylece biz onu Arapça bir Kur'an olarak indirdik."

(Tâ-Hâ Sûresi, 20/113)

Arap alfabesinde sesli harf yoktur. Onun yerine sessiz harflerin altına ve üstüne konarak onların birer sesli ile okunmasını sağlayan işaretler vardır. İşte bu işaretlere 'hareke' denir. Üç çeşit hareke vardır: Üstün, esre ve ötre. Üstün –adı üstünde- harfin üstüne konur ve harfe a, e sesi verir. Esre harfin altına konur ve ı, i sesi verir. Minik bir fiyongu andıran ötre ise yine harfin üzerine gelerek u, ü sesi verir. Bizdeki o, ö sesi Arapçada olmadığı için tahmin edeceğiniz gibi bunun için bir hareke yoktur.

Kur'an-ı Kerim okumayı öğrendiğinizde sakın "Ben Arapça okuyabilirim," düşüncesine kapılmayın. Sonra çıkıp biri size okumanız için Arapça bir metin verebilir. Siz de metinde bir tane bile hareke olmadığını görüp kara kara onu nasıl okuyacağınızı düşünebilirsiniz. Evet, tüm metnin harekeli olması Kur'an-ı Kerim'e özgüdür. Arapça okuyup yazanlar metinlerde harekeye gerek duymazlar. Sadece anlamda karışıklık olabilecek yerlerde hareke kullanılır. Kur'an-ı Kerim vahiy kâtiplerince yazıldığı dönemde harekesi yoktu. Zaten kendi dilleri olduğu için ilk Müslümanlar onu okumakta zorlanmıyordu. Takıldıkları bir yer olursa da hemen Peygamber Efendimize sorabilirlerdi. Ama zamanla İslamiyet, Arapça konuşmayan toplumla-

ra da yayıldı. Ayrıca Arap dilinde de değişiklikler oldu. Bu sebeplerle Kur'an-ı Kerim okunurken hata olmasın, okuyanlar zorlanmasınlar diye harekeler kondu.

HAT SANATI:

"O (Allah) kalemle yazmayı öğretendir, insana bilmediğini öğretendir."

(Alak Sûresi, 96/4-5)

Hat sanatı, Kur'an harfleriyle güzel yazı yazma sanatıdır. Bu sanat kullanılarak Kur'an-ı Kerim'den ayetler ve Peygamber Efendimizin hadis-i şerifleri yazılır. Elbette "Aa benim yazım çok düzgündür. Ver hele sen şu kalemi," diyen herkes hat yazamaz. Hat sanatıyla uğraşan kişiye "güzel yazı yazan sanatçı" anlamına gelen 'hattat' adı verilir. Hattat olmak da her yiğidin harcı değildir. Çünkü hat sanatı öğrenmesi de uygulaması da oldukça zor bir sanattır. Hattatlar usta-çırak ilişkisi içinde yetiştirilir. Hattat adayları öncelikle tek tek tüm harfleri yazmayı öğrenirler. Bu da göründüğü kadar kolay bir iş değildir. Çubuk şeklindeki elif harfinin bile hakkıyla yazılması haftalar sürebilir. Sonra harfleri bitiştirmeyi öğrenirler. Daha sonra da kelimeleri, en sonunda da cümleleri yazmayı öğrenirler. Bu da azimli bir öğrenci için bile birkaç sene süren bir uğraştır. Hattat adayları dersleri tamamlayınca iki ya da üç usta hattatın karşısında sınava tabi tutulurlar. Yazdıkları beğenilirse ustalar yazının altına imza atarlar. Yani "Ellerine sağlık, güzel iş çıkarmışsın. Aramıza hoş geldin," demek isterler. Yazısının altı imzalanan bahtiyar öğrenci "icazet" almış yani artık hattat olarak kabul edilmiş olur. İcazet almamış kişi ne kadar "Yahu ben harika yazılar yazarım, inanmazsan gel şunlardaki estetiğe bak," dese de ona hattat denmez. "Önce icazetini al, sonra görüşürüz," denir.

HATİM:

"Allah'ın kitabından bir harf okuyanın, okuduğu harfe karşılık sevabı vardır. Bir iyilik on katıyla değerlendirilir. Elif,

lâm, mîm bir harftir demiyorum. Elif de harftir, lâm da harftir, mim de harftir."

(Hadis-i Şerif; Tirmizî, Fedâilu'l-Kur'an 16)

Kur'an-ı Kerim'i baştan sona bir kez okumaya 'hatim' denir. Hatim etmek için "Kur'an-ı Kerim ele alınır, güzelce besmele çekilir, ilk sayfadan okunmaya başlanır, bitene kadar da kalkmadan okunur," diyemiyorum. Çünkü Kur'an-ı Kerim üç beş değil, tam altı yüz sayfalı bir kitaptır. O yüzden bir oturuşta Kur'an-ı Kerim'i baştan sona okumak mümkün değildir. Hatim edebilmek için birçok kez Kur'an-ı Kerim'in karşısına oturmak lazımdır. "Nee altı yüz sayfa mı? Oku oku hayatta bitmez," diyenler de yanılır. Hatim etmek isteyen bir kişi gücünün yettiği kadar okur. Kafası karışıp her seferinde en baştan başlamamak için kaldığı yere bir işaret koyar. Sonra fırsatı olduğunda kaldığı yerden devam eder. Böylece günler günleri, haftalar haftaları kovalar. En sonunda bir de bakar ki altı yüz sayfanın sonuna yaklaşmış. Hatim etmesine azıcık bir şey kalmış. Böylece daha da heyecanlanır, daha da çok okur. Kısa zaman sonra Kur'an-ı Kerim'in son suresi olan Nas Suresi'ni de okur ve hatmi tamamlanmış olur. "Sadakallahül azim" deyip yüzünde haklı bir gururla okuduğu altı yüz sayfaya bakar. Hatta hızını alamayıp tekrar besmele çekip Fatiha Suresinden yeni bir hatim okumaya bile başlayabilir. Nice hatimlere!

HATİM DUASI:

"Dua ibadetin kendisidir."

(Hadis-i Şerif; Tirmizî, Da'avât 1)

Kur'an-ı Kerim'i baştan sona okuduktan yani hatim ettikten sonra yapılan duaya 'hatim duası' denir. Hatimden sonra kesinkes şu okunmalıdır diye şart koşulmuş belli bir hatim duası yoktur. Herkes kendi ihtiyacına göre dua eder. Kimi günahları-

nın affolunmasını ister, kimi cennetten köşk ister, kimi yeni bir kardeş ister, kimi akşam eve gelirken gördüğü kırmızı pabuçları ister, kimi hasta kedisinin çabucak iyileşmesini ister, kimi bir daha hatim edebilmeyi ister… Herkes gönlünden ne geçiyorsa onu söyler. Hatim etmek kolay bir ibadet değildir. Epeyce emek ve zaman ister. O yüzden hatim duasını özene bezene etmeliyiz. Bir iki cümle söyleyip hemen konuyu kapatmamalıyız. Bir daha kim bilir ne zaman bu nimetin tekrarına kavuşuruz. Hatim duası için bir liste bile hazırlayabiliriz. Böylece Kur'an-ı Kerim okuduğumuz süre boyunca aklımıza gelen isteklerimizi not alırız, hatim duasında Allah'tan bunları dileriz. Her duada olduğu gibi hatim duasında da cömert davranıp tek kendimize değil etrafımızdakilere de dua edebiliriz. Annemize, babamıza, kardeşlerimize, öğretmenlerimize, arkadaşlarımıza, komşularımıza, akrabalarımıza, kısacası tüm sevdiklerimiz için güzel şeyler isteyebiliriz. Hatta bu kitapta emeği geçenler için de bir şeyler dileyebiliriz. Allah kabul etsin. Âmin.

HATİMLE TERAVİH NAMAZI:

"Kur'an-ı Kerim'den tek harf okuyana bile bir sevap vardır. Her hasene on misliyle (kayda geçer). Elif-lam-mim bir harftir demiyorum. Aksine elif bir harf, lam bir harf ve mim de bir harftir."

(Hadis-i Şerif; Tirmizî, Fedâilu'l-Kur'an 16)

Hatimle teravih namazı iki önemli ibadetin bir araya getirilmesiyle oluşur: Hatim indirmek ve teravih namazı kılmak. Kur'an-ı Kerim'in baştan sona okunmasına 'hatim' denir. Ramazan ayı boyunca yatsı namazından sonra kılınan namaza da 'teravih namazı' denir. Bu durumda hatimle teravih namazı, Ramazan ayı boyunca teravih namazı kılarken, hatim indirilmesidir. Ramazan ayını ibadetle geçiren müslümanlar teravih namazını kaçırmamaya gayret ederler. Teravih namazı bazı camilerde hatimle kıldırılır. Hafız olan imamlar her rekâtta bir sayfa Kur'an-ı Kerim okurlar. Teravih namazı yirmi rekât kılındığı için her gece bir cüz

okunmuş olur. Ramazan ayı da otuz gün sürdüğü için son teravih namazıyla birlikte Kur'an-ı Kerim'in otuz cüzü de okunmuş yani hatim indirilmiş olur. Hatimle teravih namazı kılmak dışarıdan bakınca insana biraz zor gibi gelebilir. Ama camii yolundaki beli bükük dedelerin, romatizmalı ninelerin, akşama kadar oruçlu oruçlu işte ya da evde çalışmış teyzelerin, amcaların, eve dönüp bir an önce ders çalışması gereken ağabeylerle ablaların, anne babasının elinden tutup gelen miniklerin hatimle teravih namazı kılabilmek için nasıl can attığını görünce insan bu düşündüğünden utanır. Ee nasıl can atmasınlar? Hem teravih namazı sevabı alınırken bir de üstüne kocaman hatim sevabı alacaklar. Kaçar mı böyle fırsat?

HİRA DAĞI:

"Yaratan Rabbinin adıyla oku! O insanı alakdan (embriyo) yarattı. Oku, senin Rabbin en cömert olandır. O, kalemle yazmayı öğretendir, insana bilmediğini öğretendir."

(Alak Sûresi, 96/1-2-3-4-5)

Hira Dağı, Mekke yakınlarında bir dağdır. Peygamberimize ilk vahiy bu dağda bulunan Hira Mağarası'nda gelmiştir. Peygamberimiz sık sık insanlardan uzaklaşarak bu mağaraya çekilirdi. Kırk yaşındayken yine bir gün bu mağaradaydı. Bir anda kendisini adıyla çağıran bir ses duydu. Başını kaldırıp baktığında etrafı bir nur kapladı. Cebrail Aleyhisselam karşısına geldi ve ona "Oku!" dedi. Peygamber Efendimiz "Ben okuma bilmem," diye cevap verdi. Cebrail Aleyhisselam iki kez daha aynı emri verip aynı cevabı aldıktan sonra "Oku! Her şeyi yaratan Rabbinin adıyla oku!" diye başlayan Alak Suresi'nin ilk beş ayetini getirdi. Muhammed Aleyhisselam da onunla birlikte okudu. Böylece ilk vahiy indirilmiş, Kur'an-ı Kerim'in yirmi üç yıl sürecek tebliğ süresi başlamış oldu. Daha sonra bu dağ Müslümanlarca Nur Dağı olarak adlandırılmaya başlandı.

Dağ denince aklına Himalaya ya da Alp Dağları gelenler, Peygamberimizin Hira Dağı'na nasıl çıktığını merak ederler. Hemen açıklayalım: Hira Dağı çok yüksek bir dağ değildir. İnsanların çıkabileceği yükseklikte bir dağdır. Üstelik oraya tek çıkan Peygamber Efendimiz de değildir. Her yıl hacca giden hacılar da bu dağı ziyaret etmeden memleketlerine dönmezler. Şimdi anlaşıldı mı?

İman:

"Allah iman edenlerin dostudur. Onları karanlıktan aydınlığa çıkarır."

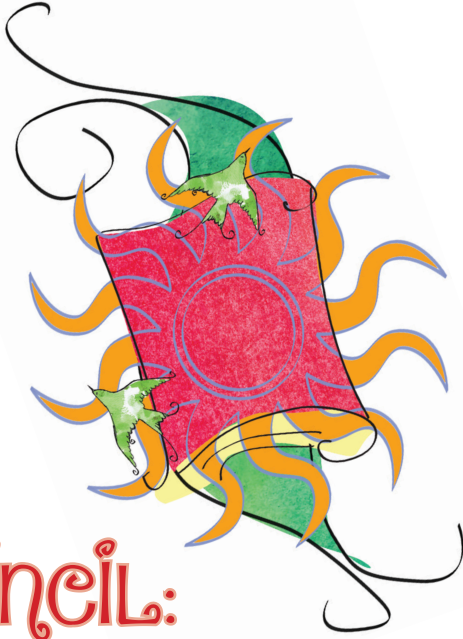
(Bakara Sûresi, 2/257)

İman, bir şeyi kabul etmek demektir. Dini bir terim olarak iman, Peygamber Efendimizin Allah'tan getirdiği dine, onun haber verdiği şekilde, aklımızda hiçbir şüphe olmadan inanmaktır. İman etmek sadece dille ezbere bir şeyler söylemekle, bir yerden okumakla olmaz. Kalbimizin de dilimizin dediğine inanması lazımdır. Birileri bizi beğensin, aralarından dışlamasın ya da "Ayy ne güzel," desin diye inanıyormuş gibi yapmak iman değildir. Bir yere gelmek için de iman etmek olmaz. İman sadece Allah rızası için olur.

İmanın esasları Allah'ın varlığına ve birliğine, meleklerine, kitaplarına, Peygamberlerine, ahiret gününe, iyiliğin ve kötülüğün Allah'tan geldiğine inanmaktır. Bunlara kısaca 'amentü' denir. Amentünün şartlarından herhangi birini dışlamadan hepsine birden inanmak gerekir. Biri "Ben meleklere inanırım da Peygamberlere inanmam," dese iman etmiş olmaz. Ayrıca iman edilmesi gereken şeylerle, dinimizin emirleriyle, Peygamber Efendimizin dedikleriyle dalga geçmek de olmaz. Bunlarla dalga geçenin imanı gider de haberi olmaz.

Dinde her şey iman ile başlar. İmanı olmadan bir kişi isterse bir değil 12 ay oruç

tutsun, gece gündüz Kur'an-ı Kerim okusun, günde beş değil on vakit namaz kılsın, zekâtı kat kat versin, her sene koştura koştura Hacca gitsin hiçbir anlamı olmaz. İbadetin sevabı İman olduktan sonra gelir.

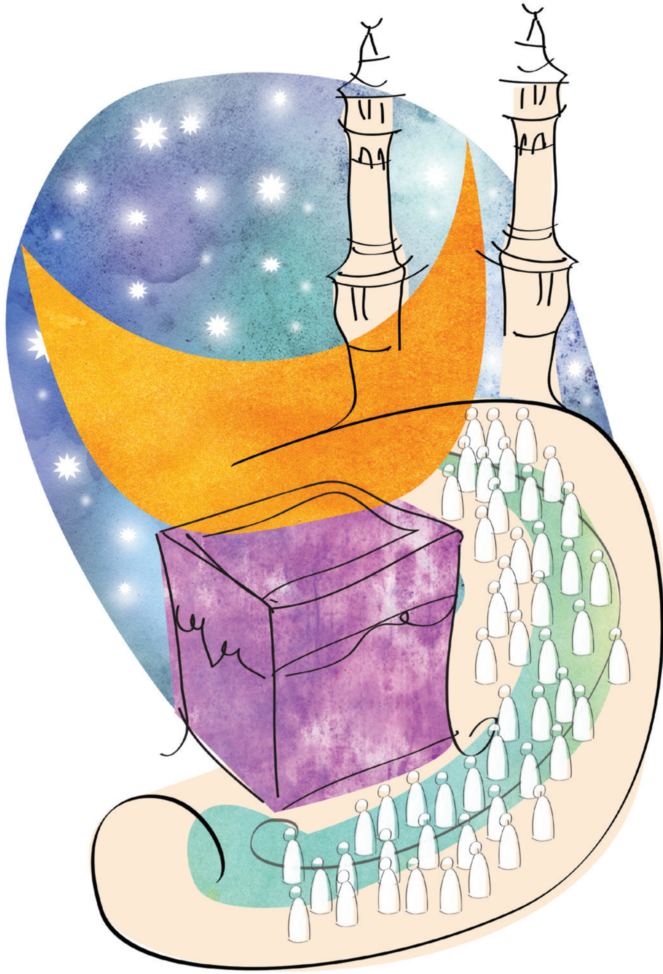

İncil:

"(Nuh ve İbrahim aleyhisselamdan) Sonra bunların peşinden ard arda Peygamberlerimizi gönderdik. Onların arkasından da Meryem oğlu İsa'yı gönderdik, ona İncil'i verdik ve kendisine uyanların kalplerine şefkat ve merhamet duygusu koyduk."

(Hadîd Sûresi, 57/27)

Allah'ın Hazreti İsa'ya gönderdiği kutsal kitabın Kur'an-ı Kerim'deki ismi İncil'dir. İncil, kelime olarak "iyi haber, müjde" anlamına gelir. Tıpkı Kur'an-ı Kerim gibi İncil de İsa Peygamber'e vahiy ile indirilmiştir. Ama günümüzdeki İncil, Allah'ın Hazreti İsa'ya gönderdiği İncil değildir. İnsanların yazdığı içinde doğru olan ya da olmayan birçok bilginin, kulaktan kulağa aktarılmış hikâyelerin, çeşitli görüşlerin bulunduğu bir kitaptır. İsa Peygamber'den sonra havarileri yani ona yardımcı olan on iki kişi onun getirdiği yeni dini yaymaya çalıştılar. Bunun için pek çok yazı da yazdılar. Havarilerden duyduklarını yazanlar da oldu. Böylelikle İncil adı altında birçok kitap ortaya çıktı. İsa Peygamberden yaklaşık üç yüz sene sonra Hıristiyan din adamları İznik'te toplanarak bu kitapları incelediler. Günlerce aradılar, taradılar, okudular, tartıştılar, sakallarını sıvazladılar, kafalarını yordular ve en sonunda kutsal kitaplarını (Yeni Ahid) oluşturmak üzere dört kitabı seçtiler. Bu kitaplar Matta, Markos, Luka ve Yuhanna'dır. Bu kitaplarda din, kültür ve felsefe konularında pek çok şey bulunmaktadır. İçinde Allah'ın ya da Hazreti İsa'nın sözleri bulunma ihtimali olsa da Kur'an-ı Kerim'le birlikte hükümleri tamamen ortadan kalkmıştır.

İSLAMİYET:

“Şüphesiz Allah katında din İslam’dır.”

(Âl-i İmrân Sûresi, 3/19)

İslamiyet, Allah'ın Cebrail ismindeki melek ile Hazreti Muhammed’e gönderdiği dinin adıdır. Bu dine İslam, İslam dini, İslamlık, Müslümanlık, Hak Dini de denir. İslam dininin kutsal kitabı Kur’an-ı Kerim’dir. Kur’an-ı Kerim’e göre İslam, Allah’tan başka bir ilah tanımamaktır. Zaten Allah'ın bütün Peygamberlerine gönderdiği dinlerin özü de aynıdır. Yalnızca Ona kulluk etmek, öldükten sonra ahiret hayatının başlayacağına inanmak ve Allah'ın beğeneceği işler yapmak. Peygamberimiz de İslam'ı kelime-i şehadet getirmek, namaz kılmak, oruç tutmak, zekat vermek ve Hacca gitmek olarak tanımlamıştır. İslam Dini'ne inananlara Müslüman denir. Peygamberimiz Müslümanı “elinden ve dilinden kimsenin zarar görmediği kişi” olarak tanımlamıştır. Buna göre İslam, inanca, ibadete, insanlar arası ilişkileri düzenleyen kurallara ve ahlaka dayanan bir inanç sistemidir. Bu güzel dine girmek için on adet vesikalık fotoğraf, diploma fotokopisi (noter tasdikli) veya öğrenci belgesi, nüfus cüzdanı sureti, ikametgâh… gibi şeylere çok şükür ki gerek yoktur. Tek gereken anlamını bilerek ve inanarak kelime-i şehadet getirmek, Eşhedü enlâ ilâhe illallah ve eşhedü enne Muhammeden abdühû ve resûlüh yani; “Ben şahadet ederim ki Allah’tan başka ilah yoktur ve Muhammed Onun kulu ve elçisidir,” demektir. İşte bu kadar kolay!

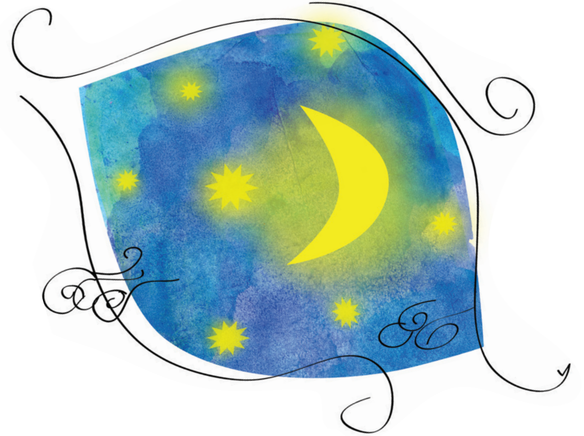

KADİR GECESİ:

"Şüphesiz, biz onu (Kur'an-ı Kerim'i) Kadir Gecesi'nde indirdik. Kadir Gecesi'nin ne olduğunu sen ne bileceksin! Kadir Gecesi bin aydan daha hayırlıdır."

(Kadr Sûresi, 97/1-2-3)

Kadir Gecesi, Kur'an-ı Kerim'in indirilmeye başlandığı mübarek gecedir. Bu gece o kadar mübarektir o kadar mübarektir ki sabaha kadar yeryüzüne akın akın melekler iner. Allah edilen duaları kabul eder, ibadetlere kat kat sevap verir, af dileyenleri affeder. Ramazan ayının her gecesi

ni Kadir bilip bol bol ibadet edelim diye Peygamber Efendimiz Kadir Gecesi'nin tam olarak hangi gece olduğunu bildirmemiştir. Bu gecenin Ramazan ayının yirmi yedinci veya on yedinci veya yirmi ile otuzuncu gecelerinin arasında olduğuna işaret eden değişik hadisler vardır. Asırlardır müslümanlar Ramazan'ın yirmi yedinci gecesini Kadir Gecesi olarak kutlarlar. Ama Kadir Gecesi'nin bir başka

gece olma ihtimalini akıllarından çıkarmaz, diğer geceleri de ellerinden geldiğince ibadetle geçirirler. E tabii, yılda bir kez gelen, bin aydan hayırlı geceyi kim kaçırmak ister? Bu geceyi yakalayan büyük bir sevap ikramiyesi kazanır. Halk arasında Kadir Gecesi o kadar önemsenir ki işleri yolunda giden insanlara "Kadir Gecesi doğmuş," denir. Birinin işleri yaver gitse hemen ilk sorulan soru, "Anan seni Kadir Gecesi mi doğurdu?" olur. Belki Kadir Gecesi doğmamışızdır ama Kadir Gecesi'ni yakalayıp ibadetle geçirme imkanımız hâlâ devam ediyor. Haydi hayırlısı!

KELÂMULLAH:

"(Ey Resulüm!) Şayet yeryüzündeki ağaçlar kalem, deniz de (mürekkep olsa) arkasından yedi deniz daha ona katılsa Allah'ın sözleri (yazmakla) tükenmez!"

(Lokman Sûresi, 31/27)

Kelâmullah, 'Allah'ın sözü' demektir. Elbette Allah'ın sözü insanların sözlerine benzemez. Allah kullarıyla konuşmuştur. Ama bu iki insanın karşılıklı konuşması gibi bir şey değildir. Allah, insanlarla Peygamberleri vasıtasıyla konuşur. Peygamberleriyle de vahiy yoluyla konuşur. Kelâmullah yani Allah'ın sözü dendiğinde Tevrat, İncil, Kur'an-ı Kerim gibi vahiyle Peygamberlere verilen kitaplar, sayfalar ve ayetler anlaşılır. Ama daha çok Kur'an-ı Kerim anlaşılır, çünkü değiştirilmeden kalan tek Allah sözü odur. Kur'an-ı Kerim'den önce gönderilen kitaplar da insanları Allah'ın yoluna davet ediyordu. Ama insanlar zamanla bu kitaplara uymaz oldular. Onları değiştirdiler, bozdular, yok ettiler. Yalnızca Kur'an-ı Kerim değiştirilmeden kaldı. Dile kolay bin dört yüz yıldır Kur'an-ı Kerim'de tek bir harf bile değiştirilmedi. Bundan sonra da kıyamete kadar değiştirilemeyeceğini Yüce Allah bize bildiriyor. Kur'an-ı Kerim baştan aşağı Allah sözü olduğu için o sözlerin hiçbirine benzemez. Onun gibi bir söz bir daha söylene-

mez. Bütün insanlar bir araya gelse yine de Onun sözüne benzer bir söz ortaya koyamaz. Zaten bütün insanlar bir araya gelse her kafadan bir ses çıkar, biri ak der, öbürü kara der. Bırakın Allah'ın sözüne benzer bir söz söylemeyi, ortaya ortaklaşa bir cümle bile çıkaramazlar.

KIRAAT:

"Kur'an-ı ağır ağır, tane tane oku."

(Müzzemmil Sûresi, 73/4)

Kıraat, Kur'an-ı Kerim'i belli kural ve işaretlere göre okumaktır. Kur'an-ı Kerim kutsal kitabımız olduğu için onu güzel okumaya çok önem veririz. Peygamber Efendimiz "Kur'an-ı seslerinizle süsleyiniz," yani onu güzel seslerle, doğru ve özenli biçimde okuyunuz buyurmuştur. Demek ki neymiş Kur'an-ı Kerim okurken kelimeleri ağzımızda geveleyip yutmayacakmışız, hoparlör yutmuş gibi sesimizi komşuları rahatsız edecek kadar yükseltmeyecekmişiz, fısıldar gibi okuyup etrafımızdakilerle birlikte kendi uykumuzu da getirmeyecekmişiz… Tabii Kur'an-ı Kerim'i güzel okuyacağız diye illaki şan dersi almamıza da gerek yok. Önemli olan elimizdeki kitabın Allah kelâmı olduğunu aklımızdan çıkarmayıp gereken özeni göstermek, kıraat kurallarını iyi öğrenmek ve uygulamak, harfleri doğru çıkarmaya uğraşmak, kelimeleri elimizden geldiğince güzel telaffuz etmek ve tane tane okumak, etrafımızdakileri rahatsız etmeyecek bir tonda sesimizi kullanmak, mümkün olduğunca yüce kitabımızın manasını bilerek ve düşünerek okumaktır.

Kıraat kelimesinin bir anlamı da namaz içinde Kur'an-ı Kerim okumaktır. Namaz kılarken Kur'an-ı Kerim ayetlerini okumak şarttır. Bunun için de namaz kılacak kadar ayet ezberlemek gerekir. Müslümanlar genellikle Kur'an-ı Kerim'in son cüzündeki kısa sureleri okurlar. Ama elbette başka sureleri de ezberleyip okuyabiliriz. Bunun için 6236 ayet var. Seçenek bol, dilediğinizi ezberleyin okuyun.

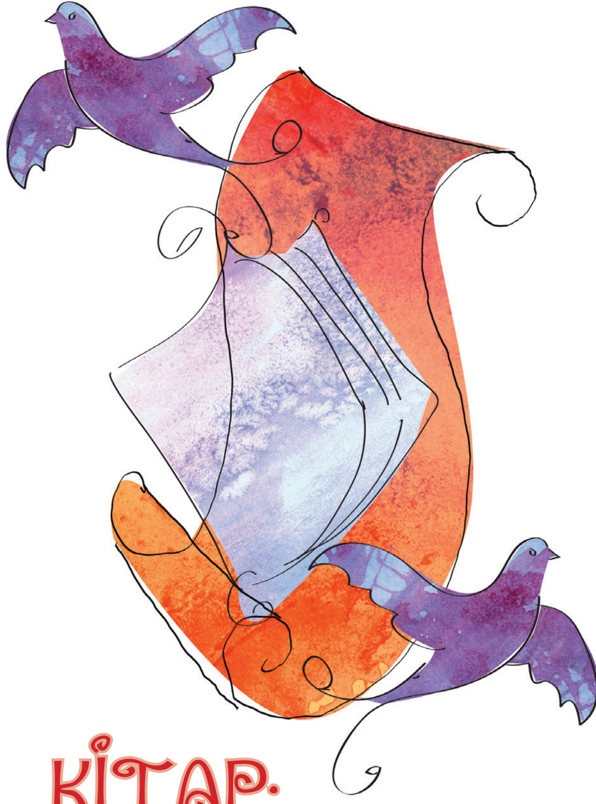

KISSA:

“Daha önce sana kıssalarını anlattığımız Peygamberler gönderdik. Anlatmadığımız (nice) Peygamberler de gönderdik.”

(Nisâ Sûresi, 4/164)

Kıssa, ‘hikâye’ demektir. Ama tabii bu sözlükte yer aldığına göre kıssa denilince aklımıza Dede Korkut Hikâyeleri gibi hikâyeler ya da sıradan olaylar gelmez. Kıssalar, Kur’an-ı Kerim’de yer alan bizden önce yaşamış toplumlarla ilgili ibret ve öğüt verici hikâyelerdir. Bu hikâyelerin hepsi gerçek hayatta yaşanmıştır. Adem Peygamber'den beri yaşayan her topluluğa Allah, peygamberleri aracılığıyla doğru yolu bildirmiştir. İnsanların bazıları peygamberlerin bildirdiklerine uyarak cenneti kazanmışlardır. Bazıları da nefislerine uyarak peygamberleri yalanlamışlar, Allah'ı inkâr ederek öbür dünyalarını yakmışlardır. İnsan aynı insan olduğu için düşebileceği hatalar da aynıdır. İşte biz de bizden öncekilerin hatalarına düşmeyelim, dünyada da ahirette de rahat edelim diye Allah bize ders verici bu kıssaları bildirmiştir. Kur’an-ı Kerim’de Hazreti Adem, Nuh, Hûd, Salih, İbrahim, İsmail, İshak, Lût, Yakup, Yusuf, Şuayb, Musa, Davud, Süleyman, İdris, Lokman, Zülkifl, İlyas, Üzeyr, Eyyub, Yunus, Zekeriya, Yahya, İsa, Muhammed (s.a.s)’in ve bazı geçmiş toplumların kıssalarına yer verilmiştir. Kur’an-ı Kerim bir tarih kitabı ya da ansiklopedi olmadığı için bu kıssalarda “Yıl: milattan önce 1256, Yer: Mezopotamya’nın 55 derece güneyi, mevsimlerden yaz, sıcaklık: 45C, nem oranı: %30” gibi detaylar yoktur. Önemli olan o kıssadan almamız gereken derstir.

KİTAP:

"(Ey Muhammed!) Biz sana Kitab'ı (Kur'an'ı) hak olarak indirdik ki insanlar arasında Allah'ın sana öğrettikleri ile hüküm veresin."

(Nisâ Sûresi, 4/105)

Kitap kelimesinin ne anlama geldiğini bilmeyen herhalde yoktur. Eğer varsa şu an okuduğu nesneye bakarak bir fikir sahibi olabilir. Evet, elinizde tuttuğunuz bir kitaptır. İşte tıpkı bunun gibi ciltli ya da ciltsiz olarak bir araya getirilmiş, basılı veya yazılı kâğıt yapraklardan oluşan nesneye kitap denir. Kitap denince insanın aklına birçok kitap gelebilir. Aç olanların aklına ilk yemek kitabı gelebilir, öğrenciler test kitabını düşünebilir, çocuklar boyama kitabından söz ediyoruz sanabilir. Ama işin içine İslam terminolojisi girerse herkesin aklına bir kitap gelir: O da yüce kitabımız Kur'an-ı Kerim'dir. Kur'an-ı Kerim'de kitap kelimesi 261 defa geçmiş, farklı anlamlarda kullanılmıştır. Bazen Tevrat'ı bazen İncil'i bazen de başka kitapları kastetmiştir. Ama en çok da Kur'an-ı Kerim anlamına gelmiştir.

Sözü geçen Kur'an-ı Kerim olsun, Tevrat olsun, İncil olsun bütün ilahi kitapları yüce Rabbimiz göndermiştir. Rabbimiz bazı Peygamberlerine kitap gönderdiği gibi bazılarına da sadece sayfalar göndermiştir. Tabii bu kitaplar ve sayfalar peygamberlere yazılı metin halinde gönderilmemişlerdi. Vahiy vahiy gönüllerine bildirilmişlerdi. Daha sonra insanlar bu kitapları yazıya döktüler. Bu kitaplardan ve sayfalardan yalnızca Kur'an-ı Kerim hiçbir değişikliğe uğramadan günümüze kadar ulaşmıştır.

KİTAP EHLİ (EHLİ KİTAP):

"İçlerinden zulmedenler hariç, Kitap ehli ile ancak en güzel bir yolla mücadele edin ve (onlara) şöyle deyin: "Biz, bize indirilene de, size indirilene de inandık. Bizim İlahımız ve sizin İlahınız birdir (aynı İlahtır). Biz sadece ona teslim olmuş kimseleriz."

(Ankebût Sûresi, 29/46)

Kitap ehli ya da ehli kitap, 'kitaplılar' anlamına gelir. Tabii bu terim elinde kitapla gezenler, düzgün yürümek için kafasına kitap koyanlar, kitap kurdu olanlar için kullanılmaz. Kitap ehli, Allah'ın peygamberlerine indirdiği kitaplara, iman edilenlere verilen isimdir. Kur'an-ı Kerim'de Yahudi ve Hıristiyanlar için kullanılmıştır.

İslam gelmeden önce Arabistan yarımadasında insanlar çoğunlukla putlara, ateşe, yıldızlara tapıyordu. Putperestler kendi ilahlarını kendileri yapıyor; taştan, odundan putlara tapıyorlardı. Hatta bazıları hamurdan, hurmadan bile put yapmıştı. Elbette bu putlardan gördükleri en büyük fayda kıtlık döneminde putu yiyip karın doyurmaktı. Bu dinlerin dışında en yaygın din haniflikti. Hanifler, Hazreti İbrahim'den kalma bir dine inanıyorlar, Allah'ın birliğini kabul ediyorlardı. İşte bir de ehli kitap yani Hıristiyanlar ve Yahudiler vardı. Bunlar da bir Allah'a inanıyor, ayrıca son bir peygamberin daha geleceğini biliyorlardı. O yüzden bazıları Peygamber Efendimizin davetine hemencecik uyarak İslam'la şereflendiler. Bazılarıysa gerçeği gizlediler, bile bile Peygamberimizi yalanladılar, ona inanmadılar.

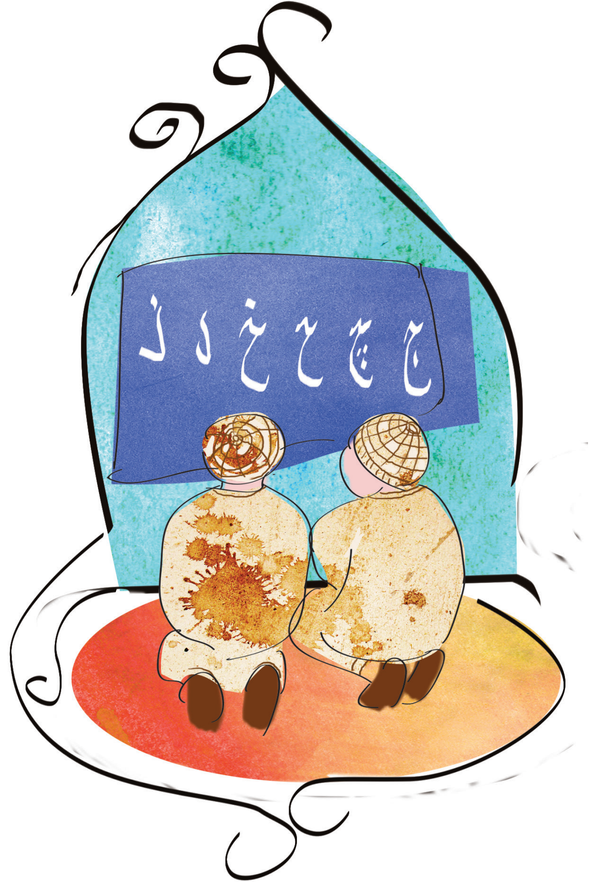
KUR'AN KURSU:

"İçinizde en hayırlınız Kur'an-ı öğrenen ve öğretendir."

(Hadis-i Şerif; Buhârî, Fedâilu'l-Kur'an 21; Tirmizî, Fedâilu'l-Kur'an 15)

Kur'an okumayı öğrenmek için gidilen kurs-lara 'Kur'an Kursu' denir. Bu kursların gündüzlüsü vardır, yatılısı vardır, kışın gidileni vardır, yazın gidileni vardır, hafta sonu gidileni vardır, hafta içi gidileni vardır, camide yapılanı vardır… Kısacası Kur'an-ı Kerim'i öğrenmek isteyen herkes için uygun bir seçenek mutlaka vardır. Bu kurslarda 7'den 70'e hemen hemen her yaştan, her meslekten, her yerden öğrenci bulunur. Kiminin taşıdığı Kur'an kendisinden büyüktür, kimi elinde bastonuyla tıkır tıkır kursa gelir. Kimi kurstan çıkınca maça gider, kimi eve koşar yemek derdine düşer. Kur'an kursu öğrencilerinin bazıları Kur'an-ı Kerim'i ezberleyip hafız olmak ister, bazıları sadece okumayı öğrenmeye gider, bazıları da, "Önce hele bir öğreneyim, sonra belki hafızlığa niyetlenirim," der. Kur'an kurslarında, sınavlara hazırlık kursları gibi sabahtan akşama kadar ders olmaz. Öğrenciler tonla ödev altında inim inim inlemez. Her gün yazılıyla sözlüyle de geçmez. Genellikle ortak dersler de yoktur. Hocalar her öğrenciyle tek tek ilgilenir. Her birine kendi seviyesine göre ders verir. Kur'an kursunda, Kur'an okumanın yanı sıra çeşitli dualar ve sureler de ezberletilir; İslamiyet'le ilgili bilgiler anlatılır.

Ne dersin, Peygamberimizin övdüğü hayırlı insanların arasına sen de katılmak istemez misin? Öyleyse en yakın Kur'an kursuna seni davet edelim.

KUR'AN-I KERİM:

"(Ey Muhammed) Sana bu Kitab'ı; her şey için bir açıklama, doğru yolu gösteren bir rehber, bir rahmet ve Müslümanlar için bir müjde olarak indirdik."

(Nahl Sûresi, 16/89)

Kur'an-ı Kerim, Yüce Allah'ın vahiy yoluyla yirmi üç yılda Peygamberimiz Hz. Muhammed'e Arapça olarak gönderdiği kutsal kitaptır. Kur'an-ı Kerim kutsal kitapların sonuncusudur. Baştan sona Yüce Allah'ın sözüdür. Bundan asırlar önce inmiş olduğu halde içindeki 114 sureden ya da 6.236 ayetten ya da 77.449 kelimeden ya da 323.015 harften bir tanesi bile değişmemiştir. Yani babamızın babasının babasının babasının babasının babasının babasının babasının... okudukları Kur'an hep aynı Kur'an'dır. Kıyamete kadar da hiçbir değişikliğe uğramayacağını Allah bize bildirmiştir. Yani çocuğumuzun çocuğunun çocuğunun çocuğunun çocuğunun çocuğunun çocuğu da yine aynı Kur'an-ı okuyacaktır. Ama böyle yüzyıllarca değişmeden kaldığı halde hiçbir zaman eskimeyecek, geçerliliğini yitirmeyecektir. Onun üzerine hiçbir söz söylenemeyecektir. Bu mucize değil de nedir?

Allah Kur'an-ı Kerim'i insanlara rehber olması için göndermiştir. Kur'an-ı Kerim'e uyan bu dünyada da öbür dünyada da mutlu olur. Kur'an-ı Kerim'de Allah kendini tanıtır. Uymamız için emir ve yasaklarını bildirir. Kendisine, kendimize, çevremizdekilere ve diğer varlıklara karşı görevlerimizi bildirilir. Kitabımızda ayrıca iman, ahlak, ibadet bilgileri, Allah'a uyanların ve uymayanların öteki dündaki halleri, eski toplumların ibretlik kıssaları ve ahiret hayatına ait bilgiler de yer alır.

MAHREÇ:

"Kur'an-ı ağır ağır, tane tane oku."

(Müzzemmil Sûresi, 73/4)

Mahreç, harflerin temsil ettiği seslerin ağızda çıkış yeri demektir. Her dilin kendine özgü sesleri vardır. Farklı dillerde kullanılan harflerin benzer ya da aynı olması, aynı sesleri verdikleri anlamına gelmez. Mesela bizim dilimizdeki A olarak yazılan, A sesi veren, A harfi başka bir dilde yine A olarak yazılıp E sesi verebilir. "Yahu o bizim kırk yıllık A harfi, ona AAAA denir, E nerden çıktı," derseniz, o dilde E'nin İ sesi verdiğini öğrenip kafanız iyice karışabilir. Bir dili küçük yaşta öğrenmediysek daha sonra o dilin seslerini çıkarmakta zorlanabiliriz. İşte bu yüzden dilimizi sonradan öğrenmiş kişilerin konuşmasından yabancı olduklarını hemen anlarız. Her ne kadar bizimle aynı kelimeleri kullansalar da harfleri bizim gibi telaffuz etmezler.

Kur'an-ı Kerim'i okumak ibadettir. Arapça bilmeyenlerin de yüce kitabımızı hakkıyla okuyabilmeleri için harflerin çıkış yerlerini öğrenip sesleri taklit etmeleri gerekir. Kur'an-ı Kerim okumayı öğretirken harfler mahreçleriyle birlikte öğretilir. Mahreç en kolay küçük yaşlarda öğrenilir. Yaş ilerledikçe kulağın farklı sesleri ayırt etmesi ve dilin dönerek o sesi çıkarması gittikçe zorlaşır.

MEAL:

"Şüphesiz düşünüp öğüt alacak bir toplum için ayetleri ayrı ayrı açıkladık."

(En'âm Sûresi, 6/126)

Meal, Kur'an-ı Kerim'deki ayetlerin başka bir dile aktarılmış halidir. Arapça bilmeyenler de yüce kitabımızda ne yazdığını öğrensinler diye Kur'an-ı Kerim başka dillere de çevrilmiştir. Ama bu çeviri diğer çevirilerden biraz farklıdır. Kur'an-ı Kerim Allah sözü olduğu için onun benzeri bir söz söylemek insanlar için mümkün değildir. Kur'an-ı Kerim'deki ayetler üslup yani söyleniş özellikleri açısından insanların yazdıkları metinlere benzemez. Ayrıca ayetler kat kat anlamlar içerebilir. Bu yüzden anlamından ve üslubundan hiçbir şey kaybetmeden Kur'an-ı Kerim'i başka bir dile çevirmek mümkün değildir. O yüzden bunlara Kur'an-ı Kerim çevirisi değil meali denir. Meallerde eksiklikler olabilir. Verilen anlam ayetin tam anlamı değil, ona en yakın anlamdır.

Eğer mealler olmasaydı, Kur'an-ı Kerim'de Allah'ın ne buyurduğunu anlamak için herkesin Arapça öğrenmesi gerekirdi. Ya da Arapça bilen birini bulup her ayet için "Kardeş, şurada ne diyor, bir söyleyiver, Allah aşkına!" diye peşinde koşmamız gerekebilirdi. Tabii her Arapça bilen Kur'an-ı Kerim'i de anlayamayacağına göre, işimiz hayli zor olurdu. O yüzden Müslümanların işini kolaylaştırmak için Kur'an-ı Kerim başka dillere de aktarılmıştır. Her milletten Müslümanlar olduğu için Çince'den Felemenkçe'ye, Rusçadan İspanyolca'ya, Kur'an-ı Kerim'in hemen hemen her dilde mealini bulmak mümkündür.

MEKKE:

"Şüphesiz insanlar için kurulan ilk ibadet evi elbette Mekke'de, âlemlere rahmet ve hidayet kaynağı olarak kurulan Kâbe'dir."

(Âl-i İmrân Sûresi, 3/96)

Mekke, Arabistan yarımadasının batısında yer alan, İslam âleminin merkezi olan mübarek şehirdir. Bu şehri bizim için özel kılan o kadar çok şey vardır ki: Kıblemiz olan Kâbe buradadır. Peygamber Efendimiz bu şehirde doğmuş, büyümüş ve ömrünün büyük kısmını yine burada geçirmiştir. Kur'an-ı Kerim bu şehirde indirilmeye başlanmıştır. İlk Müslümanlar bu şehirde yaşamışlardır…

Peygamber Efendimiz, kendisine Peygamberlik görevi verilince Mekke'de İslam'ı yaymaya başladı. Halkın birer ikişer, üçer dörder, beşer onar Müslüman olduğunu gören müşrikler telaşa kapıldı. İslam'ın yayılmasını önlemek için Peygamber Efendimize ve ona inananlara türlü eziyetler ettiler. Verdikleri sıkıntı katlanılmaz boyutlara ulaştığında Peygamber Efendimiz kendisine inananlarla birlikte Mekke'den Medine'ye hicret etti. Doğup büyüdüğü şehir olan Mekke'den ayrılmak Peygamber Efendimizi çok üzmüştü. Hicret sırasında Mekke'ye uzaktan bakıp;"Ey Mekke! Senden çıkarılmamış olsaydım, çıkmazdım. Bana senden daha güzel, daha sevgili yurt yoktur," (Tirmizi, Menakıb 3922) buyurmuştur. Ama yüce Allah'ın izni ile Peygamber Efendimizin Mekke hasreti çok uzun sürmedi. Kısa bir süre sonra Peygamber Efendimizin önderliğinde Müslümanlar Mekke'yi fethettiler.

Her sene Hac görevini yerine getirmek, o mübarek toprakları ziyaret etmek için dünyanın farklı yerlerinden, farklı renklerde, farklı dilleri konuşan milyonlarca Müslüman akın akın Mekke'ye koşar. İnşallah biz de onlardan biri olabiliriz.

MEKKÎ VE MEDENÎ AYETLER:

"Böylece biz sana Arapça bir Kur'an vahyettik ki şehirlerin anası olan Mekke'de ve çevresinde bulunanları uyarasın."

(Şûrâ Sûresi, 42/7)

Mekke ve Medine, Arap yarımadasında bulunan iki şehirdir. Bu iki şehir İslam aleminin merkezi olduğundan Müslümanlar tarafından kutsal kabul edilir. Peygamber Efendimiz Mekke şehrinde doğmuştur. Yine bu şehirde Hz. Muhammed'e Peygamberlik görevi verilmiştir. Peygamberimiz yıllarca İslam Dini'ni bu şehirde yaymıştır. Kendisine inananların sayısı günden güne artıyordu. Mekke'de yaşayan müşrikler Müslümanlara akıl almaz işkenceler yapıyorlardı. İşte bu yüzden Allah'ın da emriyle Peygamber Efendimiz kendisine inananlarla birlikte Mekke'den Medine'ye göçtü. Tarihte bu olaya 'hicret' denir. Kur'an-ı Kerim Peygamber Efendimize yirmi üç yılda indirildi. İlk başlarda Peygamber Efendimiz Mekke'deyken ayetler geliyordu. Hicretle birlikte Medine'de de ayetler indirilmeye devam etti. İşte hicretten önce Mekke'de indirilen ayetlere Mekkî ayet, hicretten sonra indirilen ayetlere de Medenî ayet denir. Kur'an-ı Kerim indirilirken Mekke halkının çoğu kafir olduğu için onlara genelde, "Ey insanlar," diye hitap edilmiştir. Medine'deki insanların çoğu da müslüman olduğu için onlara, "Ey iman edenler," diye hitap edilmiştir. Bir ayetin Mekki mi Medeni mi olduğunu ayetin bulunduğu surenin başına bakarak anlaşılabilir. Her surenin Mekkî mi Medenî mi olduğu başında yazılıdır.

MUCİZE:

"Mucizeler ancak Allah katındandır."

(Ankebût Sûresi, 29/50)

Peygamberlerin kendilerine inanmayan insanlara peygamberliklerini ispat etmek amacıyla, Allah'ın iznine bağlı olarak gösterdikleri olağanüstü olaylara 'mucize' denir. Bir peygamberin peygamber olduğuna ancak mucize göstermesiyle inanılır. Herhangi bir olayın mucize olabilmesi için onun olağanüstü olması lazımdır. Mesela ip üstünde yürümek ya da havada ardı arkasına dokuz takla atmak mucize olamaz. Tamam, ikisi de zor işlerdir ama en nihayetinde çalışarak yapılabilirler. Mucizeler böyle sıradan şeyler olsaydı tüm sirk cambazlarının havalarından yanlarına yaklaşılmazdı.

Her gelen peygamber açık bir ya da birden çok mucize göstermiştir. İsa Peygamber -Allah'ın izni ile- ölüyü diriltti. Musa Peygamber'in asası ejderhaya dönüştü. Bizim Peygamberimiz Hazreti Muhammed'in en büyük mucizesi bizzat Kur'an-ı Kerim'dir. Çünkü Peygamber Efendimiz okuma yazma bilmediği halde ortaya bir kitap koymuştur. Hem de öyle bir kitap ki her çağda insanlara hitap edebilecek, sözleri kusursuz, içeriği akıllara durgunluk veren, bir başkasının bir ayetine benzer bir cümle edemeyeceği bir kitap. Üstelik Kur'an-ı Kerim geçmiş insanların hallerinden, gelecekte olacak bazı olaylara varıncaya kadar bir insanın bilip de söyleyemeyeceği bilgilerle doludur. Ayrıca asırlardır da tek harfi bile değişikliğe uğramadan günümüze kadar ulaşmıştır. Kıyamete kadar da bizzat Allah'ın koruması altında hiç değişmeden kalacak bir kitaptır. Bu kitap mucize değil de nedir?

MUHAMMED ALEYHİSSELAM:

"Muhammed Allah'ın Resulüdür."

(Fetih Sûresi, 48/29)

Muhammed Aleyhisselam'ın kim olduğunu anlatmak için hangi birini söyleyelim: Yüce Allah'ın kulu ve Peygamberi / insanlara gönderilen son Peygamber / Peygamberlerin en üstünü / Allah'ın "Habibim" (sevgilim) dediği resül / her Peygamber kendi kavmine gönderilirken her millete gönderilmiş Peygamber / Allah'ın "Sen olmasan, sen olmasan hiçbir şeyi yaratmazdım," dediği Nebi / tüm âlemin uğruna yaratıldığı yüce insan / âlemlerin efendisi / âlemlere rahmet olarak gönderilen Peygamber / Kur'an-ı Kerim'in indirildiği Peygamber / Kur'an-ı Kerim'in her ayetini hayatına geçirmiş insan / geleceği tâ İncil'de müjdelenmiş Peygamber / ondört asır sonra bile doğum gününü kutladığımız insan / Mirac'da Rabbini gören Peygamber / Abdullah ve Âmine'nin biricik oğlu / Abdülmuttalib'in canından çok sevdiği torunu / her şeyiyle örnek insan / en büyük ahlak üzere yaratılmış kişi / insanların en güzeli / hiçbir zaman

kötü söz söylemeyen / kimsenin kalbini kırmayan / yüzünde her zaman gülümseme olan / ona inananın da inanmayanın da "emin" dediği doğru sözlü insan / kıyamette insanların ümitleri tükendiğinde müjde olarak yetişecek insan / Kıyamette muradı sorulduğunda "Ümmetim… Ümmetim" diyecek Peygamber… Ne mutlu onun gibi bir Peygamberin ümmeti olan bizlere.

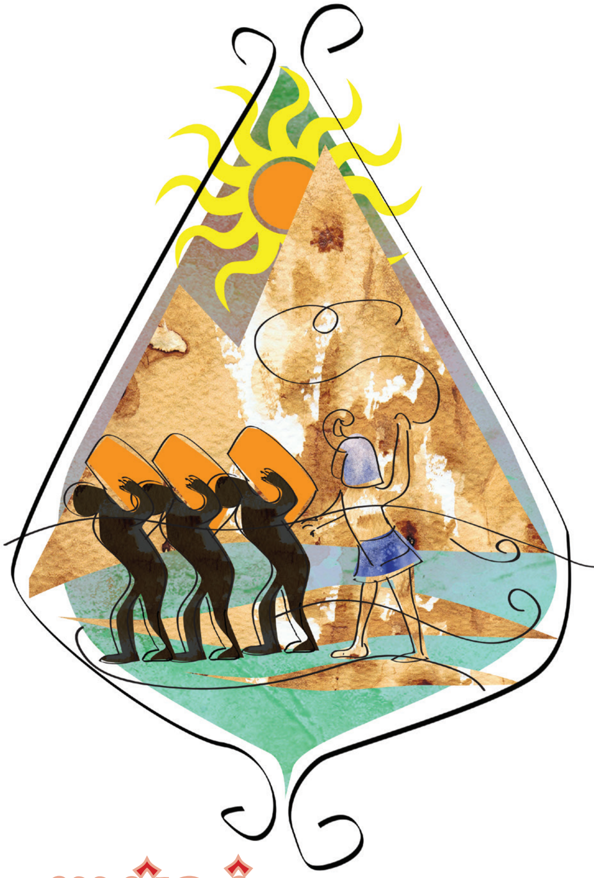

MUKABELE:

" Kur'an okunduğu zaman ona kulak verip dinleyin ve susun ki size merhamet edilsin."

(A'râf Sûresi, 7/204)

Dini bir terim olarak 'mukabele', karşılıklı Kur'an-ı Kerim okumak demektir. Mukabele özellikle Ramazan ayında yapılan kıymetli bir sünnettir. Kur'an-ı Kerim vahiy vahiy indirildiği zaman bu vahiylerin nerede yer alacağı yine Allah tarafından bildiriliyordu. Cebrail aleyhisselam her sene Ramazan ayında gelerek o zamana kadar indirilmiş ayetleri ve yerlerini kontrol ederdi. Bunun için de Peygamber Efendimizle karşılıklı olarak Kur'an-ı Kerim okurlardı. Önce Peygamberimiz kendisine indirilen ayetleri okur, sonra da Cebrail aleyhisselam bir kez ona okurdu. Kur'an-ı Kerim'in indirilmesinin tamamlandığı sene Cebrail aleyhisselam iki kez mukabele yapmıştır. Bu gelenek Müslümanlar arasında özellikle Ramazan ayında günümüzde bile devam etmektedir. Müslümanlar bir araya gelirler. Genellikle bir ya da birkaç kişi her gün bir cüz olmak üzere Kur'an-ı Kerim'i okur. Diğerleri de onu takip ederler. Böylece Ramazan ayının sonuna kadar birçok sevap kazanılmış olur; hem Kur'an-ı Kerim okuma sevabı, hem dinleme sevabı, hem mushafa bakma sevabı, hem hatim indirme sevabı, hem Peygamber Efendimizin sünnetini yerine getirme sevabı, hem hayır için Müslümanlarla bir araya gelme sevabı, hem Ramazan ayını güzel bir biçimde değerlendirme sevabı… gibi. Bir de bu sevaplar Ramazan ayı sebebiyle birkaç kat yazılacak olunca değmeyin mukabele okuyanların keyfine.

MÛSÂ ALEYHİSSELAM:

"Mûsâ dedi ki: "Ey Firavun! Şüphesiz ki ben âlemlerin Rabbi tarafından gönderilmiş bir Peygamberim."

(A'râf Sûresi, 7/104)

Mûsâ aleyhisselam, Kur'an-ı Kerim'de adı en çok geçen peygamberdir. İsmi, Kur'an-ı Kerim'de tam 136 kez geçmektedir. Yüce Allah, Mûsâ Peygamber'i İsrailoğulları isimli bir kavme gönderdi. İsrailoğulları, Mısır'da yaşıyordu. Başlarında Firavun denen zalim hükümdarları vardı. Firavunlar, o kadar akılsızlardı ki kendilerini ilah sanıyorlardı. Kendileri zevk ve sefa içinde yaşarken, zavallı halkları sürüm sürüm sürünüyordu. Mûsâ aleyhisselam, peygamberlikle görevlendirildiğinde, tahmin edeceğiniz gibi karşısındaki en büyük düşmanı o zamanın Firavun'uydu. Mûsâ Peygamber, birçok mucize gösterdiği halde, Firavun akılsızlığından ona inanmadı. Hatta daha da ileri giderek Mûsâ aleyhisselamı büyücülükle suçladı. Hz. Mûsâ, kendisine inanan İsrailoğullarıyla birlikte Mısır'dan çıktı. Firavun da onları yakalamak için askerleriyle birlikte peşine düştü. Tam İsrailoğullarını, Kızıldeniz'in önünde sıkıştırmışlardı ki, Allah'ın izni ile deniz ikiye yarıldı. İsrailoğulları Mûsâ Peygamber'in peşinde rahatlıkla karşıya geçtiler. Firavun da askerleriyle birlikte denizde açılan yoldan giderken deniz -Allah'ın izni ile- üzerlerine kapandı. Firavun ve askerleri bir daha sudan çıkamadı. Mûsâ aleyhisselam, Firavun'dan kurtulduktan sonra da açıkçası pek rahat edemedi. Bu sefer kendisine inanan İsrailoğullarının, yüce Allah'ın emirlerinden çıkıp durmalarıyla uğraştı.

MUSHAF:

"(Ey Muhammed) Eğer sana kâğıda yazılı bir kitap indirseydik, onlar da elleriyle ona dokunsalardı, yine o inkâr edenler, "Bu apaçık büyüden başka bir şey değildir," diyeceklerdi."

(En'âm Sûresi, 6/7)

Kur'an-ı Kerim'in tamamının yazılı olduğu kitaba 'Mushaf' denir. Kur'an-ı Kerim Peygamber Efendimize böyle kuşe kâğıda baskılı, karton kapaklı, elle tutulur, gözle görülür, burunla koklanır, kulakla sayfalarının hışırtısı duyulur bir kitap halinde gelmemiştir. Aksine sözlü olarak vahiy vahiy indirilmişti. Bu indirilen vahiyler kimi Müslümanlar tarafından hemen ezberlendi, kimileri tarafından da kâğıt, ince deri, yaprak gibi nesnelere yazıldı. Peygamber Efendimizin vefatından sonra bir savaşta kırk hafız birden şehit edildi. Bunun üzerine zamanın halifesi Hazreti Ebu Bekir Kur'an-ı Kerim'i kitap haline getirmek için hafızları ve yazılan vahiyleri bir araya getirdi. Bir heyet kurarak Kur'an-ı Kerim'in tamamını kâğıt üzerine yazdırdı. Böylece ilk Mushaf hazırlanmış oldu. Bu mushaftaki ayetlerin ve yerlerinin doğruluğu hafızlar tarafından titizlikle kontrol edildi. İslamiyet hızla yayıldıkça tek Mushaf da yeterli olmadı. Mushafın yeni kopyaları hazırlandı. Sonra daha yenileri. Sonra daha yenileri. Başta elle yazılırken, yüzyıllar sonra matbaada çoğaltılır oldu. Artık her Müslümanın evinde en az bir Mushaf var. Şimdiye kadar yazılmış milyonlarca hatta milyarlarca mushafın hepsi bir, hepsi aynı.

MÜFESSİR:

"İnsanlara kendilerine indirileni açıklaman ve onların da (üzerinde) düşünmeleri için sana bu Kur'an-ı indirdik."

(Nahl Sûresi, 16/44)

Müfessir sözlükte "açıklayan, yorumlayan," demektir. Kur'an-ı Kerim'i açıklayana yani tefsir edene müfessir denir. Kur'an-ı Kerim ayetleri Allah'ın sözleri olduğu için hem söyleniş bakımından hem de anlam bakımından insan sözlerine benzemez. İçinde kat kat örtülü anlamlar içerir. Her insanın bilemeyeceği olaylara atıfta bulunabilir. O yüzden bir açıklayan olmazsa sadece okumakla ayetler anlaşılamaz. İşte müfessirler burada devreye girer. İnsanlara Allah'ın gönderdiği ayette ne demek istediğini uzun uzun açıklarlar. Kur'an-ı Kerim'de o kadar gizli ve açık manalar vardır ki altı yüz sayfalık Kur'an-ı Kerim'in tefsiri olarak ciltler dolusu kitaplar yazılmıştır. İlk ve en büyük müfessir Peygamber Efendimizdir. Kur'an-ı Kerim ayetleri indirildikçe Peygamber Efendimiz gelen ayetleri Müslümanlara aktarıyordu. Ardından herkesin anlayabileceği dilde de açıklıyordu. Kim aklına takılan bir yer varsa hemen Peygamberimize soruyordu. Peygamber Efendimizden sonra da büyük müfessirler yetişmiştir. Müfessir olmak için elbette sadece Arapça bilmek yetmez. Tefsir bir bilim dalıdır, müfessir bilim adamıdır. Müfessir olabilmek için yıllarca ilim öğrenmek gerekir. Bir ayeti kerimenin anlamını verebilmek için müfessirler gerektiğinde günlerce hatta aylarca çalışırlar. Allah hepsinden razı olsun. Âmin.

NUR:

"Ona (Hz. Muhammed) iman edenler, ona saygı gösterenler, ona yardım edenler ve ona indirilen nura (Kur'an'a) uyanlar var ya, işte onlar kurtuluşa erenlerdir."

(A'râf Sûresi, 7/157)

Nur aydınlık, ışık, parıltı demektir. O yüzden pırıl pırıl parlayan şeyler nur gibidir; sağlıklı, güzel ve temiz çocuk nur topudur; pak yüzlü ihtiyarlar nur yüzlüdür. Bir şey nura benzetilmişse içimiz açılır, gönlümüz ferahlar. Sevdiğimiz, biriciğimiz olan şeyler gözümüzün nurudur, kaybettiğimiz sevdiklerimiz ise nur içine yatsın diye temenni ederiz.

Nur aynı zamanda Kur'an-ı Kerim'in adlarından biridir. Kur'an-ı Kerim nurdur çünkü içimizi aydınlatır, yüzümüzü nurlandırır, dünyamızı pırıldatır, hayatımızı parıldatır, ahiretimizi ışıldatır. Nur olan Kur'an-ı Kerim'e uyan nurlanır. Yüce kitabımız hem bu dünyada hem ahirette inananlara yol gösterici ışıktır. Kur'an-ı Kerim'e uymayan her şey de karanlıktır. İçimizi, dışımızı, hayatımızı, ahiretimizi karartır. O yüce kitaba uymayanlar karanlık tünelde ilerleyenlere benzer. Yollarını şaşırırlar. Bir o tarafa bir bu tarafa koşarlar. Sağa sola çarparlar.

Kur'an-ı Kerim'in nurundan faydalanabilmek için ona uymak lazımdır. Onun gösterdiği gibi yaşarsak hem bu dünyamız hem öteki dünyamız aydınlanır. Yüzümüz de ruhumuz da nur gibi parıl parıl parlar.

PEYGAMBER:

"Allah müjdeciler ve uyarıcılar olarak Peygamberler gönderdi."

(Bakara Sûresi, 2/213)

Peygamber, 'haberci' demektir. Peygamberler Allah'tan insanlara haber getiren elçilerdir. Allah çok merhametli olduğundan, insanlar bu dünyada da öteki dünyada da rahat etsinler, mutlu olsunlar diye neler yapmaları gerektiğini insanlara bildirir. Bunun için de insanların arasından kendisine elçiler yani peygamberler seçti. Peygamberler, dışarıdan bakıldığında bizim gibi insanlardır. Onları özel yapan, Allah'ın onları peygamberi olarak seçmesidir. Yoksa peygamberlik çok çalışarak, açlık, sıkıntı çekerek ya da ibadet ederek elde edilecek bir şey değildir.

İlk Peygamber ve ilk insan Hz. Âdem'di. Hz. Âdem'den sonra binlerce peygamber insanları Allah'ın yoluna çağırdı. Bunlardan yalnızca yirmi beşinin adı Kur'an-ı Kerim'de geçmektedir: Hz. Âdem, Hz. İdris, Hz. Nuh, Hz. Hud, Hz. Sâlih, Hz. İbrahim, Hz. Lut, Hz. İsmail, Hz. İshak, Hz. Yakup, Hz. Yusuf, Hz. Eyyub, Hz. Şuayb, Hz. Musa, Hz. Harun, Hz. Davut, Hz. Süleyman, Hz. İlyas, Hz. Elyesa, Hz. Zülkif, Hz. Yunus, Hz. Zekeriya, Hz. Yahya, Hz. İsa ve Hz. Muhammed. Biz Müslümanlar, peygamberlerin hepsinin hak olduğuna inanırız. Bu bakımdan aralarında ayırım yapmayız. Hepsini severiz. Son Peygamber Hazreti Muhammed'dir. Ondan sonra başka peygamber gelmeyecektir. Dünyanın son gününe kadar Allah katında geçerli olan din, yalnızca onun dini olarak kalacaktır.

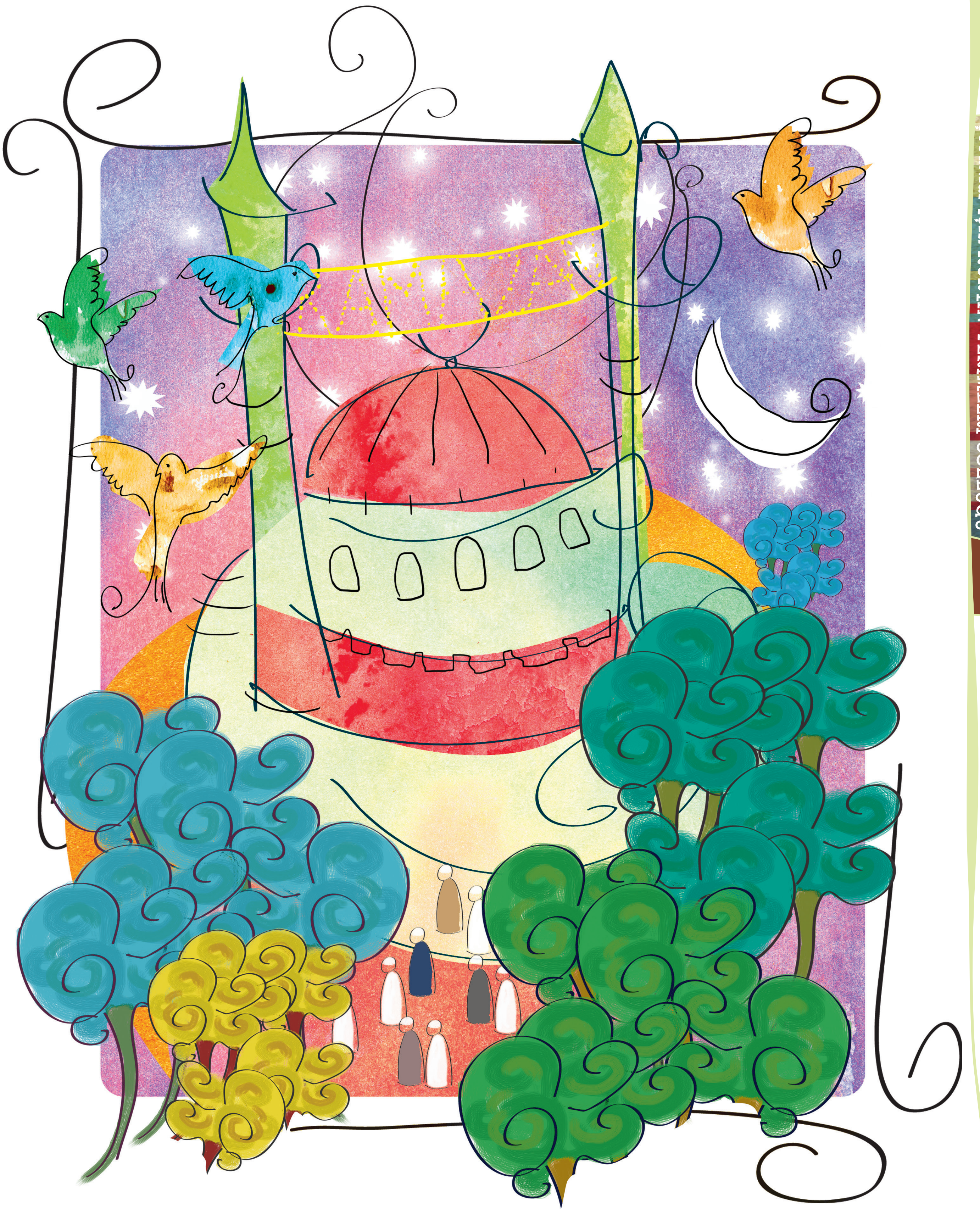

RAMAZAN:

“(O sayılı günler), insanlar için bir hidayet rehberi, doğru yolun ve hak ile batılı birbirinden ayırmanın apaçık delilleri olarak Kur'an'ın kendisinde indirildiği Ramazan ayıdır. Öyle ise içinizden kim bu aya ulaşırsa onu oruçla geçirsin.”

(Bakara Sûresi, 2/185)

Ramazan, Kur’an-ı Kerim’in indirildiği mübarek aydır. Müslümanlar bu ayda gündüzleri oruçla, geceleri ibadetle geçirir. Bu ay, aynı zamanda Kur’an Ayı olarak da bilinir. Çünkü hem Kur’an-ı Kerim bu ayda indirilmiştir hem de Müslümanlar bu ayda bol bol Kur’an-ı Kerim okurlar, dinlerler. Kur’an-ı Kerim indirilirken, her Ramazan ayında Hz. Cebrail, Peygamber Efendimize gelerek o zamana kadar indirilen ayetleri okurdu. O zamandan beri Ramazan ayında mukabele okuyarak, Müslümanlar o güzel anı kendi aralarında tekrar tekrar yaşatırlar. Ayrıca Kur’an-ı Kerim’i okumayı bilenler, Ramazan ayında en az bir hatim indirirler. Gecenin bir yarısı, seher vakti, iftar öncesi… her fırsatta yüce kitabımızı okurlar. Bu kadar mı? Elbette değil! Hafız hocalar, teravih namazını hatimle kıldırırlar. Birazcık uzun sürer ama teravih namazının sevabının yanına hatim sevabı da ek olarak gelecek olunca, herkes camilere koşar. Ramazanın sonuna doğru artık okunan hatimler bağışlanır, hatim duaları edilir. Eller semaya yükselirken, kalplerde bir Ramazanı daha sağlıkla, sıhhatle, oruçla, namazla geçirebildiğimiz için Rabbimize şükrederiz. İşte artık Ramazan Bayramı'na hazırız.

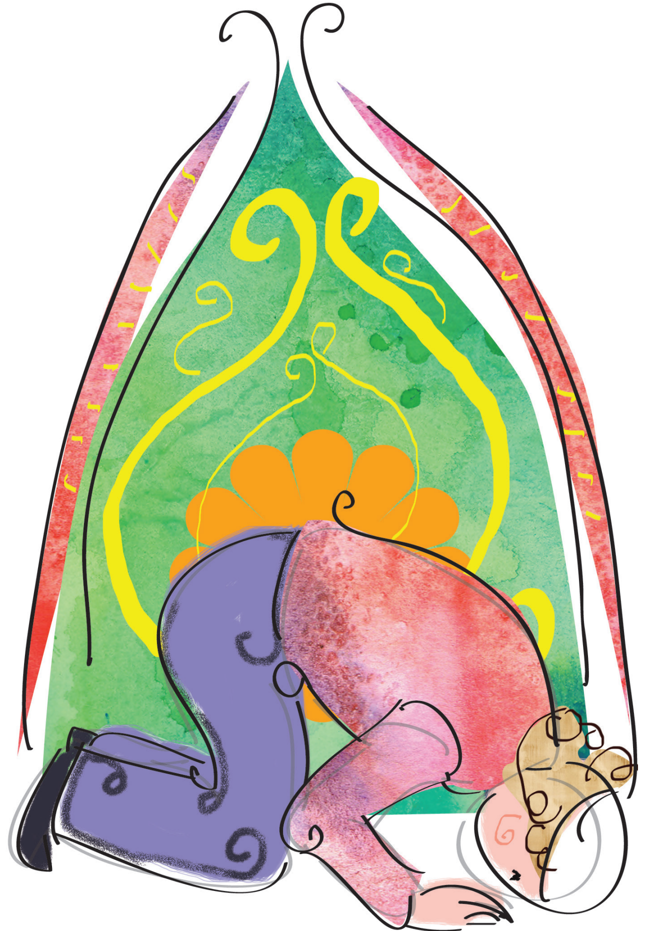
SECDE AYETİ:

"Rabbini hamd ile tesbih et ve secde edenlerden ol."

(Hicr Sûresi, 15/98)

Secde ayeti, adından da anlaşılacağı gibi Kur'an-ı Kerim'de geçen bazı özel ayetlerdir. Bu ayetleri okuyan, işiten secde yapar. Secde ne midir? Hemen onu da söyleyelim: Secde, Rabbimize ibadet niyeti ile; ayaklarımızı, dizlerimizi, ellerimizi, alnımızı beraber yere koymaktır. Evet, evet tarifinden hemen anladınız değil mi, elbette namazda yapılan secdeden söz ediyoruz.

Kur'an-ı Kerim'de on dört yerde secde ayeti vardır. Kur'an-ı Kerim'i okurken bu

ayetlerden birine rastlarsak, okumamız biter bitmez secde yaparız. Unutursak, aklımıza gelir gelmez secde yaparız. Peki bir ayetin secde ayeti olduğunu nasıl anlarız? Güzel soru. Sayfanın kenarında, secde ayetinin yanına denk gelecek şekilde konmuş bir işaret vardır. İşaretin içinde secde yazar. İşte o işaretin denk geldiği ayeti okuyanlar ya da işitenler secde yapar.

Secde yalnızca Kabe'ye yönelerek Rabbimiz için yapılır. Kabe ne tarafta mı? Hani kıble diyoruz, işte kıble Kabe tarafı demektir. Kıbleden başka tarafa yönelerek secde yapılmaz. Kıbleyi bilmiyorsak hemen bir bilene sorarız.

Secde çok önemli bir ibadettir. Şeytan zamanında meleklerin başı iken sırf Allah'ın emriyle secde etmediği için cennetten kovulmuştur. O yüzden secde ayetini ne zaman okusak ya da duysak ilk fırsatta hemen secdeye kapanırız.

SURE:

"İçinizde en hayırlınız Kur'an-ı öğrenen ve öğretendir."

(Hadis-i Şerif; Buhârî, Fedâilu'l-Kur'an 21; Tirmizî, Fedâilu'l-Kur'an 15)

Kur'an-ı Kerim'deki başı ve sonu belli olan, farklı sayılarda ayet içeren bölümlere 'sure' denir. Kur'an-ı Kerim'de toplam 114 sure vardır. İlk sure Fatiha Suresi'dir. Son sure

ise Nas Suresi'dir. Kur'an-ı Kerim'deki sayfalara baktığınızda bazılarında sayfanın herhangi bir yerinde dikdörtgen bir çerçeve görürsünüz. İşte bu işaret bir önceki surenin bitişini, yeni surenin başlangıcını gösterir. Bu dikdörtgenin içinde surenin adı ve nerede indirildiği yazılıdır. Dikdörtgenden sonra besmele yazılıdır. Kur'an-ı Kerim'de Tevbe Suresi dışında her sure besmele ile başlar.

Sureler isimlerini genellikle içinde geçen bir kelimeden alırlar. O yüzden sofra anlamına gelen Maide, örümcek anlamına gelen Ankebût, sığır anlamına gelen Bakara gibi ilginç sure isimlerine de rastlamak mümkündür.

Surelerdeki ayet sayıları birbirinden farklıdır. Kur'an-ı Kerim'deki en kısa sure olan Kevser Suresi yalnızca üç ayettir. En uzun sure olan Bakara Suresi ise 286 ayettir. Yani neredeyse Kevser Suresi'nin yüz katıdır. Kur'an-ı Kerim'in sonuna yaklaştıkça surelerdeki ayet sayıları gittikçe azalır. Bir sayfada bir, iki, üç, hatta dört sure bile yer alabilir. Bu surelerin ezberlenmeleri çok kolay olduğu için Kur'an-ı Kerim öğrenenlerin ve namazda Kur'an-ı Kerim okumak için ezberleyenlerin gözde sureleridir. Bir sureyi ararken koca kitabın sayfalarına tek tek bakmana gerek yok. Her kitapta olduğu gibi Kur'an-ı Kerim'de de içindekilerin yazdığı bir bölüm vardır. Genellikle son sayfalarda yer alan bu bölümden bakıp istediğin surenin sayfa numarasını öğrenebilirsin. Haydi, iyi okumalar!

SÜNNET:

"Kim Peygambere itaat ederse, Allah'a itaat etmiş olur."

(Nisâ Sûresi, 4/80)

Sünnet, Peygamber Efendimizin söylediği sözleri, yaptığı ve birilerinde görüp engel olmadığı işleri kapsayan bir kelimedir. Farz olmayıp da Peygamber Efendimizin yaptığı ibadetlere de 'sünnet' denir. Dinimizde sünnet, Kur'an-ı Kerim'den sonra gelen en büyük kaynaktır.

Sünnet dendiğinde insanın aklına ilk "Namazın sünnetleri" gelir. Onlar da sünnettir elbette ama sünnet olduğundan haberimiz bile olmayan, günlük hayatta yaptığımız o kadar çok sünnet vardır ki. Bunları yaparken Peygamber Efendimizin sünneti olduğunu hatırlayarak onun kalbimizdeki sevgisini artırmış oluruz. Bu sünnetler neler midir? İşte ilk aklımıza gelenler: Yemeği sağ elle yemek / birini gördüğümüzde gülümseyerek selam vermek / temiz giyinmek / tırnaklarımızı kesmek / evimize sağ ayakla girip çıkmak / hayırlı işlere besmele ile başlamak / aksırınca "Elhamdulillah" demek / ellerimizi göğe açarak dua etmek / yatağa abdestli girmek / Allah'a nimetleri için şükretmek / çirkin kelimeler söylememek / hep güler yüzlü olmak / kimseyi incitmemek / bir yere davet edilince gitmek / israftan kaçınmak / ana babaya iyilik etmek / günahlara tövbe etmek / hiç kimseyle alay etmemek / günahlardan kaçınmak...

ŞİFA:

"Biz Kur'an'dan müminler için şifa ve rahmet olacak şeyler indiriyoruz."

(İsrâ Sûresi, 17/82)

Şifa, Kur'an-ı Kerim'in isimlerinden biridir. Şifa, kelime olarak "hastalıktan kurtulmak, iyileşmek" demektir. Yüce Allah, Kur'an-ı Kerim'in şifa olduğunu ifade buyurmuştur. Kur'an-ı Kerim, kalplerdeki kibir, kıskançlık, şüphe gibi hastalıklara şifadır. "Böyle hastalık mı olurmuş?" demeyin. Kötü huylar da birer hastalıktır. İnsanı perişan eder de insanın haberi olmaz. Kur'an-ı Kerim, iç sıkıntısı için de birebir bir şifadır. Özellikle Yasin, Fatiha, İhlas, Felak, Nas, Sureleri'ni ve Ayetü'l Kürsî okumak sıkıntılı zamanlarda insanı çok rahatlatır.

Bunların yanı sıra Kur'an-ı Kerim bedenimizdeki rahatsızlıklara da şifadır. Anlamı ne olursa olsun, Kur'an-ı Kerim'in her ayeti, hatta her harfi şifadır. Okuyana, okunana, Allah'ın izni ile şifa olur. Bu elbette hastalanırsan doktora gitme, doktorun dediğini yapma, sakın o ilaçları içme demek değildir. Peygamber Efendimiz rahatsızlandığında, hem Kur'an-ı Kerim okur hem de zamanında geçerli olan tedavi yöntemlerine başvururdu.

Kur'an-ı Kerim'den şifa bulmak için öncelikle buna inanmak lazımdır. "Aman canım, okuyayım hele, belki bir faydası olur," diye bu işin başına geçilmez. Elbette Kur'an-ı Kerim, doktor, ilaç, ameliyat hepsi başvurulması gereken birer sebeptir. Hastalığı veren de, şifasını veren de yalnızca yüce Rabbimizdir. O şifayı nereden dilerse oradan verir.

TECVÎD:

"Kur'an-ı ağır ağır, tane tane oku."

(Müzzemmil Sûresi, 73/4)

Tecvîd, kelime olarak bir şeyi iyi ve güzel yapmak demektir. Dini bir terim olarak ise Kur'an-ı Kerim'i düzgün ve güzel okuma kurallarını öğreten ilmin adıdır. Aklınıza "Okumayı öğrendikten sonra çok okursak, güzel okuruz," düşüncesi gelebilir. Çok okumak hızlı okumayı sağlar. Güzel okumak için illâki tecvîd bilmek lazımdır.

Tecvîd'de ne mi öğretilir? Öncelikle Arapça bizim anadilimiz olmadığı için harflerin verdiği sesleri öğrenmekle başlarız. Sonra yine Arapçanın dilbilgisi kurallarına göre nerelerde harfleri uzatacağımızı (med), nerelerde duracağımızı (vakf), nerelerde sesleri birbirine katacağımızı (idğam) veya keseceğimizi (sekte) öğreniriz. Tabii öğreneceklerimiz bunlarla sınırlı değildir. Hepsini buraya yazacak olsak ohooo sözlüğümüze başka kelime yazacak yer kalmaz.

Peki diyelim ki Kur'an-ı Kerim okumayı öğrendik. Tecvîd'i nerede ve nasıl öğreniriz? Aslında tecvîdi tek başımıza da öğrenebiliriz. Çok güzel anlatımlı tecvîd kitapları vardır. "Ben öyle tek başıma okumaktan anlamam. Hemen tek başımayken uykum gelir, uyuyakalırım," diyorsanız, sizin için de güzel bir seçenek var: Kur'an-ı Kerim kursları. Kur'an-ı Kerim kurslarında hem Kur'an-ı Kerim'i okumayı öğrenebiliriz, hem de okuyuşumuzu en düzgün hale getirebilirz.

TEFSİR:

"İnsanlara kendilerine indirileni açıklaman ve onların da (üzerinde) düşünmeleri için sana bu Kur'an-ı indirdik."

(Nahl Sûresi, 16/44)

Kur'an-ı Kerim'in ayetlerini açıklama, yorumlamaya 'tefsir etmek' denir. Kur'an-ı Kerim'i tefsir edene 'müfessir' denir. Yüce kitabımız anlaşılıp uygulanması için gönderilen bir kitaptır. Ama Kur'an-ı Kerim yüce Allah'ın sözü olduğundan insanlar onu anlamakta güçlük çekebilirler. İşte bu yüzden Kur'an-ı Kerim'in tefsirine ihtiyaç duyarız. Eğer Kur'an-ı Kerim herkesin anlayabileceği bir kitap olsaydı, Allah onu açıklaması için bir Peygamber vasıtasıyla göndermezdi. Peygamber Efendimiz, Kur'an-ı Kerim'in ayetlerini insanlara duyurmakla kalmıyor, bir de bunları onlara tefsir ediyordu. Yani ilk müfessir Peygamber Efendimizdir. Sahabe de Peygamber Efendimizden duyduklarını insanlara anlatıyordu. İnsanlar akıllarını karıştıran bir şey olduğunda hemen onlara danışıyor, Peygamber Efendimizin böyle durumlarda ne yaptığını onlardan öğreniyordu. İşte bu tefsirlere dayanarak Kur'an-ı Kerim'in başka dillere göre de açıklamaları yapıldı.

Kur'an-ı Kerim tefsiri bir ilim dalıdır. Öyle her önüne gelen tefsir yapamaz. Her isteyen Kur'an-ı Kerim'in ayetlerini yorumlamaya kalkamaz. Herkesin aklı farklıdır. Herkes okuduğundan farklı anlamlar çıkarabilir. O yüzden tefsir yapabilmek için bu işte uzmanlaşmak lazımdır. Kur'an-ı Kerim, Mushaf olarak bir buzdağının görünen yüzüdür. Anlamı buzdağının denizin altında kalan, daha büyük kısmı gibidir. O yüzden bir ciltlik Kur'an-ı Kerim'in binlerce ciltlik tefsirleri yazılmıştır.

TEVRAT:

"Şüphesiz Tevrat'ı biz indirdik."

(Mâide Sûresi, 5/44)

Tevrat, tıpkı Kur'an-ı Kerim gibi dört büyük kutsal kitaptan biridir. Yüce Allah, onu Musa Peygamber'e göndermiştir. Gönderilen ilk büyük kutsal kitaptır.

Geçmişe ait kıssalarda, Tevrat'ın Kur'an-ı Kerim'le ortak birçok yanı vardır. Birbirine benzeyen ya da aynı olan hükümleri de vardır. Kur'an-ı Kerim'de bu kitaba çokça atıfta bulunulmuştur. Onun da yüce Allah tarafından indirildiğini tekrar tekrar bildirmiştir. Ancak onun Yahudiler tarafından değiştirildiğini de yazmaktadır.

Tevrat, İbranice indirilmiştir. Birbirini tamamlayan beş kitaptan oluşur. Tevratın tarihi en eskiye giden nüshaları bildiğimiz ciltli kitaplardan farklıdır. Bunlar tomar halinde kitaplardır. Tomar ne mi demek? Hımm. Hani "Duyduk duymadık demeyin, padişahımız fermanı var," derler sonra da boru gibi dürdükleri fermanı açarlar ya. İşte o fermanın şöyle epeyce kalınını düşünün. İşte tomar öyle bir şeydir.

Tevrat, tarihinde epeyce talihsizlik yaşamış bir kitaptır. İnsanlar ne zaman tevratı kâğıda geçirseler tarihte bir kral çıkıp, nüshaları yaktırdı. Sonra tekrar yazıldı, tekrar yakıldı. Böylelikle aslından epey uzaklaştı. Son halini nasıl aldığı hakkında net bir bilgi bile kalmadı. Zaten Kur'an-ı Kerim'in gelmesiyle de hükmü tamamen ortadan kalktı.

TEZHİP:

"O ki yarattığı her şeyi güzel yaptı."

(Secde Sûresi, 32/7)

Tezhip bir süsleme sanatıdır. Yazma kitapların daha çok da Kur'an-ı Kerim'in sayfa kenarlarının yaldız ve boya ile süslenmesidir. Bu sanatla uğraşan erkeklere 'müzehhip', kadınlara da 'müzehhibe' denir.

Tezhip daha çok hat sanatı ile yazılan ayetlerin etrafını süslemede kullanılır. Tezhibin ne olduğunu görmek istersen evinizde hat panosu varsa onun etrafındaki süslemelere bakabilirsiniz. Ya da Kur'an-ı Kerim'in ilk sayfasını açıp Fatiha Suresi'nin ve Bakara Suresi'nin başının tezhip süslemelerini görebilirsin. Bunlar daha çok ufak çiçekler, bitkiler, yıldızlar ve geometrik şekillerle yapılmıştır. Aynı motif bir sayfada tekrar tekrar kullanılır.

Tezhip çok sabır isteyen bir sanat dalıdır. El emeği göz nuru derler ya, işte tezhip bunun ta kendisidir. Tezhiple uğraşan kişi hiç bıkmadan sayfayı ince ince işler. Tezhip için çeşitli boya maddeleri kullanıldığı gibi altın da kullanılır. Zaten tezhip de kelime olarak "altınlamak" demektir. Altının çekiciliği ve ustasının inceliği birleşince insan tezhiple işlenen sayfalardan gözünü alamaz.

Kur'an-ı Kerim en çok tezhiplenen kitaptır. Özellikle ilk iki sayfası, surelerin başları ve sonları tezhiplenir. Secde ayetinin olduğu vakıf gülleri, cüz gülleri ve hizip gülleri de birer tezhip örneğidir. Allah'ın güzel sözleri, güzel güzel işlenmiş sayfalarda oluna ondan güzel ne olur dünyada?

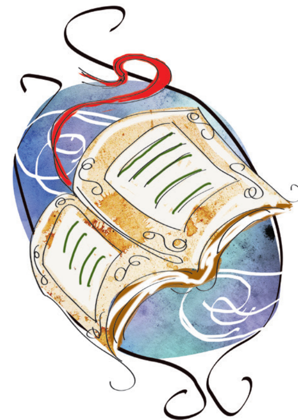
TİLAVET:

"Kur'an'ı tane tane, açık açık oku!"

(Müzzemmil Sûresi, 73/4)

Kur'an-ı Kerim'i güzel ve yüksek sesle, usülünce okumaya 'tilavet' denir. Kur'an-ı Kerim tilaveti öyle kekeleyerek, iki söyleyip bir durarak, fazla bağırıp etraftakilere kulak tıkatarak, mırıldama ile okuyarak olmaz. Her şeyden önce, okunan Allah kelâmıdır, sözlerin en yücesidir. Onun hakkını vererek okumak lazımdır.

Kur'an'ı sık sık okuyup üzerinde düşünmeliyiz. Bunun için meallerden yararlanılabilir. Dini bir sohbet öncesinde ya da sonrasında, kandil gecelerinde, mevlütlerde, mutlaka Kur'an-ı Kerim tilavetine yer verilir. Kur'an-ı Kerim'i bir topluluğa okuyacak kişi her şeyden önce güzel ve gür sesli olmalıdır. Kur'an-ı Kerim'i tecvidini, mahrecini uygulayarak okuyabilmelidir. Mümkün olduğunca hatasız okuyabilecek biri olmalıdır. Kur'an-ı Kerim tilaveti sırasında dinleyenler kendi aralarında konuşmaz, cep telefonundan sağa sola mesaj atmaya uğraşmaz, o ne giymiş, bu ne yemiş derdine düşmez, uyuklamaz… Kısacası tek işleri Kur'an-ı Kerim'i dinlemek olur. Biliyorlarsa ayetlerin anlamını düşünürler. Allah'ın yüceliğini düşünürler. Sözlerin güzelliğini düşünürler. İçleri huzur dolarak Kur'an-ı Kerim'i dinlerler.

VAHİY:

"(Size okuduğu) Kur'an ancak kendisine bildirilen bir vahiydir."

(Necm Sûresi, 53/4)

Allah'ın peygamberlerine gönderdiği mesajlara 'vahiy' denir. Yani vahiyler Allah'ın sözleridir. Allah bu sözleri genellikle Cebrail adlı melekle peygamberlerine bildirdi. Peygamberler de bu sözleri insanlara aktardı. Elbette bunu yaparken Allah'ın sözlerine ne bir kelime eklediler ne de onlardan birini çıkardılar. Peygamberlere gelen vahiyler bir araya toplanınca ortaya kutsal kitaplar çıktı. Bu kutsal kitaplar arasında, Allah'ın sözlerini bozulmadan bize ulaştıran yalnızca Kur'an-ı Kerim kaldı. Diğerleri zamanla insanlar tarafından bozuldu, değiştirildi.

Peygamberimiz 40 yaşındayken bir gün insanlardan uzaklaşmış, Hira Mağarası'nda düşüncelere dalmıştı. Hz. Cebrail, onun yanına gelerek ilk vahiy olan "Oku!" ayetini getirdi. 23 yıl boyunca vahiyler çeşitli şekillerde gelmeye devam etti. Peygamber Efendimiz kendisine bildirilenleri insanlara iletti. Kimi ona inanıp yardımcı oldular. Kimi de inanmayıp önüne türlü zorluklar çıkardılar. Peygamberimize inananlardan bazıları bu vahiyleri yazdı. Ya-

zılan vahiyler bir araya gelince de ortaya kitap halinde Kur'an-ı Kerim çıktı. Kur'an-ı Kerim'in içindeki ayetlerin hepsi Allah'ın sözleridir. Kur'an-ı Kerim'den sonra bir daha tek kelime bile olsa bir vahiy indirilmemiştir. Bundan sonra da indirilmeyecektir. Rabbimiz Peygamberi vasıtasıyla insanlara son kez seslendiğinde ne söylemiş merak mı ediyorsunuz? En azından artık bunu nereden öğreneceğinizi biliyorsunuz.

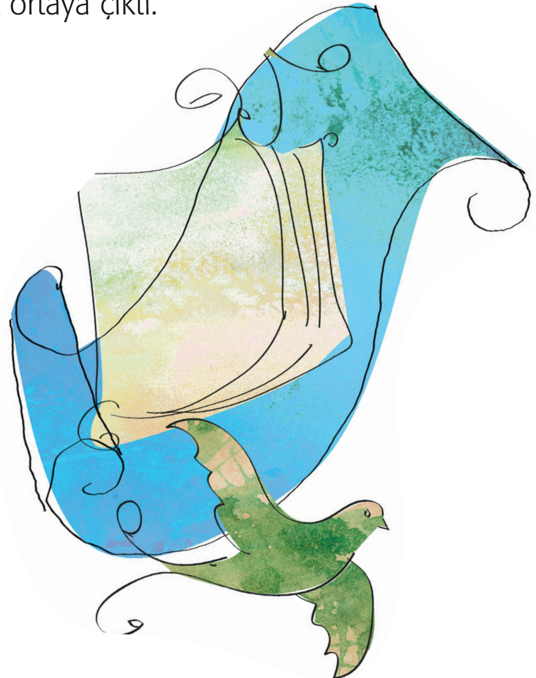
VAHİY KÂTİBİ:

"(Ey Muhammed) Eğer sana kâğıda yazılı bir kitap indirseydik, onlar da elleriyle ona dokunsalardı, yine o inkâr edenler, "Bu apaçık büyüden başka bir şey değildir," diyeceklerdi."

(En'âm Sûresi, 6/7)

Peygamber Efendimize gelen vahyi, onun emri ile yazan arkadaşlarına 'vahiy kâtibi' denir. İndirilen vahiy Peygamber Efendimizin hafızasına da işleniyordu. Böylelikle inen vahyi kesinlikle unutma, şaşırma, karıştırma gibi bir sıkıntısı olmuyordu. Etrafındaki insanların büyük kısmı da vahiyleri ezberliyordu. Ama ne demişler, "Söz uçar, yazı kalır." İşte bu yüzden Peygamber Efendimiz bazı arkadaşlarından bu vahiyleri yazmalarını istedi. İlk vahiy kâtibliğini Mekke'de Hz. Abdullah ibn Sa'd, Medine'de Zeyd ibn Sabit yapmıştır. Peygamber Efendimizin kırk kadar vahiy kâtibi vardı. Hz. Ebu Bekir, Hz. Ömer, Hz. Osman, Hz. Ali vahiy kâtipleri arasında isimlerine en âşina olduklarımızdır.

Tabii o zamanlar böyle süslü püslü mektup kâğıtları, kareli-çizgili defterler, A4 kâğıtlar, not defterleri gibi çeşitli kırtasiye malzemeleri yoktu. Bu yüzden vahiy kâtipleri ayetleri, işlenmiş deriler, bez parçaları, hurma dalları üzerine yazdılar. Yazılan vahiyler, Hz. Ebu Bekir'in halifeliği döneminde bir araya getirildi. Böylece Kur'an-ı Kerim kitap olarak ortaya çıktı.

ZAMM-I SURE:

"Kur'an'dan kolayınıza geleni okuyun."

(Müzzemmil Sûresi, 73/20)

Namazda ayakta iken Fâtiha Suresi'nden sonra okunan Kur'an-ı Kerim ayetlerine 'zamm-ı sure' denir. Bu sırada istenirse baştan sona bir sure veya en az üç ayet okunur. Tabii namaz kılarken Mushaf'tan okuyamayacağımız için bunları ezbere bilmemiz lazımdır. O yüzden namaz kılmak isteyenlerin hemen Kur'an-ı Kerim'den sureler ezberlemesi gerekir. Kur'an-ı Kerim'in son cüzünde kısa kısa sureler vardır. Bu sureler namaz kılanların gözdesidir. Hem ezberlenmeleri hem okunmaları kolaydır. Özellikle ihlâs ve Kevser sureleri yeni başlayanlar için harika birer seçenektir. Elbette isteyen uzun uzun sureler ezberleyip onları da okuyabilir. Sonuçta Kur'an-ı Kerim'de yaklaşık 6236 ayet var. İsteyen istediğini ezberleyip namazda okuyabilir. Bir kişi namazı tek başına değil de cemaatle kılıyorsa çok şansılıdır. Çünkü hem cemaatle kıldığı için kat kat sevap alır. Hem de kendi yerine zamm-ı sureyi imam okur. Böylece hiç bilmediği bir sure bile okunsa, kendisi okumuş kadar sevabı hemen hanesine yazılır. Hele kılınan hatimle teravih namazıysa cemaat büyük sevaplar alır. Çünkü bu namaz sırasında hafız olan imamlar

zamm-ı sure olarak bir teravih namazında Kur'an-ı Kerim'den bir cüz okurlar. Cemaat de sadece sessizce imamı dinleyerek kendileri okumuş gibi sevabı alırlar. Görüldüğü gibi yüce Allah, sevap kazanabilmemiz için bizlere türlü türlü fırsatlar sunmuş. Aklı olan bu fırsatları hiç kaçırır mı?

ZEBUR:

"Davud'a Zebur'u vermiştik."

(Nisâ Sûresi, 4/163)

Zebur sözlükte "kitap, yazı, mektup" anlamlarına gelir. Bunu derken elbette Türkçe sözlükten söz etmiyoruz. Eğer Türkçe sözlüğü açıp bakacak olursanız, Zebur'un da tıpkı Kur'an-ı Kerim gibi yüce Allah'ın gönderdiği dört kutsal kitaptan biri olduğunu görürsünüz. "E hani mektup, kitap demekti?" derseniz, bir de İbranice sözlüğü açın deriz. Çünkü Zebur, İbranice indirilmiş bir kitaptır ve bu dilde kitap, yazı gibi anlamlara gelir. Bu konuda aklınızda bir soru işareti kalmadıysa kaldığımız yerden devam edelim: Zebur kutsal kitaplardan biridir. Yüce Allah, Zebur'u Hz. Davud'a gönderdi. Zebur'daki ayetler şiir şeklindeydi. İçinde yeni bir dine ait hükümler yoktu. Musa Peygambere indirilen Tevrat'ı kuvvetlendirmek için gönderildi. Daha çok ahlaki öğütler ve nasihatlerden oluşuyordu. Zebur'un asıl hali zamanımıza kadar ulaşmamıştır. Tevrat'da yer alan bir kısmın Zebur olduğu söylenmektedir. Ama elbette bu kısım da tıpkı Tevrat gibi yüce Allah'ın gönderdiği haliyle kalmamış, insanlar tarafından değiştirilmiştir.

Yüce Allah, Davud Peygamber'e çok güzel ve gür bir ses verdi. O yüzden şimdi bile gür ve güzel sesli insanlar için davudî sesli deriz. Hz. Davud, Zebur'u okurken bırakın insanları, vahşi hayvanlar bile ona kulak kesilirdi. Yüce Allah'ın sözlerini, Hz. Davud'un güzel sesinden dinleyenler kendinden geçerdi. Zebur'un şu anki halinden parçalar,

Yahudilerin dini törenlerinde ilahi olarak okunmaya devam etmektedir.

ZİKİR:

"Şüphe yok ki sana katımızdan bir zikir verdik (Kur'an) verdik."

(Tâ-Hâ Sûresi, 20/99)

Zikir, sözlükte anmak, hatırlamak demektir. Dini bir terim olarak zikir, Allah'ı anmak ve hatırlamaktır. Bu da "Allah / Lâ ilâhe illallah (Allah'tan başka ilah yoktur) / Allahû ekber (Allah uludur) / Elhamdulillah (Şükür Allah'adır) gibi kelimelerin dille ve kalble tekrarlanmasıyla olur. Zikir, Allah'ın yüceliğini her an akılda tutmak, hep Onunla olmak, Onu bir an olsun akıldan çıkarmamak, Ona olan sevgimizi dile getirmek için yapılır. Allah'ı zikretmek için bir tesbih alıp bir köşeye çekilmeye gerek yoktur. Bize bütün bu nimetleri veren Rabbimizi her an, her yerde, her şekilde anabiliriz. Bahçemizdeki minik kedileri beslerken, ağaçlar arasında daldan dala gezerken, annemizin birbirinden güzel yemeklerini yerken, sıcak bir yaz günü, pırıl pırıl bir gölde yüzerken… Allah'ın emirlerine uymamız, yasaklarından kaçmamız, her işimize Onu anarak besmele ile başlamamız da birer zikirdir.

Zikir aynı zamanda Kur'an-ı Kerim'in isimlerinden biridir. Kur'an-ı Kerim başlı başına Rabbi zikirdir. Kur'an-ı Kerim'i öğrenmek, öğretmek, okumak, dinlemek, yazmak, hatta Kur'an-ı Kerim'e bakmak da birer zikirdir. Kur'an-ı Kerim, Rabbimizin sözleri olduğu için Ona yakın olan, Rabbine yakın olur. Onu okuyan, Rabbini anar. Ona saygı gösteren Rabbine saygı gösterir. Onu seven Rabbini sever, üstelik Rabbi de onu sever.

